

T.C
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**ÖĞRETMENLERİN KİŞİLER ARASI ÖZ YETERLİKLERİ İLE
KENDİLERİNE SAYGI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fuzuli ÖZCAN

İşletme Anabilim Dalı
İşletme Yönetimi Programı

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Ahmet ŞİRİN

HAZİRAN -2015

T.C
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÖĞRETMENLERİN KİŞİLER ARASI ÖZ YETERLİKLERİ İLE
KENDİLERİNE SAYGI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fuzuli ÖZCAN

Y1212.040009

İşletme Anabilim Dalı
İşletme Yönetimi Programı

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Ahmet ŞİRİN
Anabilim Dalı : Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

HAZİRAN -2015

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz İşletme Ana Bilim Dalı İşletme Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı Y1212.040009 numaralı öğrencisi **Fuzuli ÖZCAN**'ın "**ÖĞRETMENLERİN KİŞİLER ARASI ÖZ YETERLİKLERİ İLE KENDİLERİNE SAYGI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 11.05.2015 tarih ve 2015/10 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından ..... ile Tezli Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir. ay birliği

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi :01/06/2015

1)Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ahmet ŞİRİN

2) Jüri Üyesi : Prof. Dr. Hamide ERTEPİNAR

3) Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Somayyeh RADMARD

Not: Öğrencinin Tez savunmasında Başarılı olması halinde bu form imzalanacaktır. Aksi halde geçersizdir.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum "ÖĞRETMENLERİN KİŞİLER ARASI ÖZ-YETERLİKLERİ İLE KENDİLERİNE SAYGI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ" adlı tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya 'da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. 01.06/2015

Aday / İmza
Fuzuli:

Eşime ve çocuğuma,

ÖNSÖZ

Eğitim toplumların gelişip ilerlemedesinde en önemli etkidir. Eğitim sistemi için temel ögelerden biri öğretmendir. Öğrenciyle devamlı iletişim halinde olan, eğitim-öğretim plan ve programlarını yöneten uygulayan, değerlendirmesini yapan öğretmenin sahip olması gereken belirli kişisel ve mesleki nitelikleri vardır. Bunlardan birisi de bireyin öğretmenlik yapabilmeye yönelik kendi donanımına ilişkin algılardır. Başka bir ifadeyle, öğretmenlerin kişisel ve mesleki nitelikleri, yeterlikleri kazanabilmeleri, onlara iyi bir eğitim vermenin yanında mesleklerini tam olarak yapabileceklerine inanmaları ile ilgilidir. Öğretmenlerin inanç düzeyleri ve sorumlulukları ile davranışlarını inceleyebilmek, yorumlayabilmek için öz yeterlik inancından yararlanılabilir. Öğretmenlerin kendi yeterliklerinin farkında olması, öz yeterliklerinin ortaya konması eğitimin kalitesi adına önemli geri bildirimler sağlayabilir.

Yapılan birçok çalışma öğretmenin davranışlarının öğrencilerin kendine saygısını yani benlik saygısını etkilediğini göstermiştir. Dolayısıyla bu durum da öğretmenin kendi benlik saygısı ile yakından ilişkilidir. Öğretmenlerin güçlü bir benlik saygısı geliştirebilmeleri için diğer kişilerden saygı görmeleri gerekir. Düşük ücret, düşük statü, düşük saygı öğretmenin düşük benlik saygısına, mesleki doyumsuzluğuna, tükenmişlik yaşamasına sebep olacaktır. Dolayısıyla geleceğin öğretmenlerinin benlik saygılarını geliştirmek için çalışmalar yapılmalıdır. Bu sayede kendine saygısı güçlü ve sağlıklı öğretmenler daha sağlıklı daha güçlü öğrenciler yetiştirebileceklerdir.

Bu çalışmada resmi okullarda görev yapan öğretmenlerin kişiler arası öz yeterlik inançlarının ve öğretmenlerin kendilerine saygılarının tespit edilmesi ile bunlar arasındaki ilişkinin incelenmesi hedeflenmiştir.

Her konuda yardım ve desteklerini esirgemeyen değerli hocam Doç. Dr. Ahmet şİRİN Bey'e, yüksek lisans eğitimimde derslerime giren hocalarıma ve özellikle Prof. Dr. Uğur TEKİN Bey'e, tezimin analiz kısmında destek aldığım Memet Ali TUNCER Bey'e, son olarak sevgilim eşim şeyma ÖZCAN ve biricik evladım Mirza ÖZCAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Haziran 2015

Fuzuli ÖZCAN
(Matematik Öğretmeni)

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	viii
ÇİZELGELER LİSTESİ	ix
ÖZET	xi
ABSTRACT	xii
1.GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu	1
1.2.Problem Cümlesi.....	3
1.3.Alt Problemler.....	3
1.4.Araştırmanın Önemi	3
1.5.Sayıtlar	4
1.6.Sınırlılıklar	4
1.7.Araştırmanın Amacı.....	4
1.8.Tanımlar	5
2.ÖZ YETERLİK VE KENDİNE SAYGI	6
2.1.Öz Yeterlik.....	6
2.2.Öz Yeterlik Algısını Etkileyen Faktörler.....	8
2.2.1.Temel deneyimler (Enactive mastery experiences).....	8
2.2.2.Dolaylı yaşantılar (Vicarious experiences)	8
2.2.3.Sözel ikna (Verbal persuasion)	8
2.2.4.Fizyolojik Durum (physiological status)	9
2.3.Öz Yeterlik Algısının Önemi	9
2.4.Öğretmen Öz Yeterlik Algısı	10
2.5.Öz Yeterlik İle İlgili Yapılan Çalışmalar	13
2.6.Kendine Saygı.....	16
2.6.1.Benlik	16
2.6.2.Kendine saygı.....	17
2.6.3.Kendini sevme	20
2.6.4.Kendini görme biçimi	20
2.6.5.Kendine güven.....	20
2.7.Kendine Saygının Önemi.....	23
2.8.Kendine Saygı İle Yapılan Çalışmalar	24
3.YÖNTEM	27

3.1.Araştırmanın Yöntem Ve Modeli	27
3.2.Evren Ve Örneklem	27
3.3.Veri Toplama Araçları.....	28
3.3.1.Kişisel bilgi formu.....	28
3.3.2.Kişiler-arası öz yeterlik ölçeği (Teacher interpersonal self-efficacy).....	28
3.3.3. Kendine saygı ölçeği (KSÖ).....	28
3.4. Anketlere Ait Güvenirlik Analizi Sonuçları	29
3.4.1.Kendine saygı ölçeğinin güvenirliliğine ilişkin yapılan çalışmalar	29
3.4.2.Öğretmen kişilerarası öz yeterlik ölçeğinin güvenirliliğine ilişkin yapılan çalışmalar	29
3.5. Verilerin Çözümlemesi.....	29
4.BULGULAR	31
4.1.Araştırma Grubunun Demografik Yapısına İlişkin Bulgular	31
4.2.Araştırmanın Amaç Ve Alt Amaçlarına Yönelik Bulgular	34
5.SONUÇ VE ÖNERİLER.....	56
5.1.Kişiler Arası Öz Yeterlik İnançları Alt Boyutlarının ve Kendine Saygının Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi	56
5.2 Öneriler	60
KAYNAKLAR	62
EKLER	67
ÖZGEÇMİŞ	74

KISALTMALAR

KÖYÖ	: Kişiler-arası öz yeterlik ölçeği
KSÖ	: Kendine Saygı ölçeği
SYÖY	: Sınıf yönetiminde algılanan öz yeterlik
İDÖY	: İdarecilerden elde edilen desteğe ilişkin algılanan öz yeterlik
MDÖY	: Meslektaşlardan elde edilen desteğe ilişkin algılanan öz yeterlik
$\%_{\text{gec}}$	: Geçerli %
$\%_{\text{yig}}$	: Yığılmalı %

ÇİZELGE LİSTESİ

SAYFA

Çizelge 4.1	: Öğretmenlerin Branşlarına Yönelik Sonuçlar.....	34
Çizelge 4.2	: Öğretmenlerin Cinsiyetlerine İlişkin Veriler.....	35
Çizelge 4.3	: Öğretmenlerin Mesleki Kıdem Yılına Göre Durumu.....	35
Çizelge 4.4	: Öğretmenlerin Çalıştığı Kurumlara Göre Dağılımı.....	35
Çizelge 4.5	: Öğretmenlerin Mezun Olduğu Fakültelere İlişkin Bilgiler.....	36
Çizelge 4.6	: Öğretmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Sonuçlar.....	37
Çizelge 4.7	: Kişiler Arası Öz Yeterlik Ölçeği Puanlarına Yönelik Bilgiler.....	37
Çizelge 4.8	: Kendine Saygı Ölçeği Puanlarına İlişkin Değerler.....	37
Çizelge 4.9	: (SYÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Farklılığını Tespit Etmeye Yönelik t-testi Sonuçları.....	38
Çizelge 4.10	: (İDÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Farklılığını Tespit Etmeye Yönelik t-testi Sonuçları.....	38
Çizelge 4.11	: (MDÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Farklılığını Tespit Etmeye Yönelik t-testi Sonuçları.....	38
Çizelge 4.12	: Kendine Saygı Ölçeği Puanlarının Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Farklılığını Tespit Etmeye Yönelik t-testi Sonuçları.....	39
Çizelge 4.13	: (SYÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Mezun Oldukları Fakültelere Göre Farklılığını Tespite Yönelik t- testi Sonuçları.....	39
Çizelge 4.14	: (İDÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Mezun Oldukları Fakültelere Göre Farklılığını Tespite Yönelik t-testi Sonuçları.....	40
Çizelge 4.15	: (MDÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Mezun Oldukları Fakültelere Göre Farklılığını Tespite Yönelik t-testi Sonuçları.....	40
Çizelge 4.16	: Kendine Saygı Ölçeği Puanlarının Öğretmenlerin Mezun oldukları Fakültelere Göre Farklılığına Yönelik Yapılan t-testi Sonuçları.....	40
Çizelge 4.17	: (SYÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre Farklılığına Yönelik Kruskal Wallis- H Testi Sonuçları.....	41
Çizelge 4.18	: (İDÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Branşlarına Göre Farklılığına Yönelik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	41
Çizelge 4.19	: (MDÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Branşlarına Göre Farklılığına Yönelik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	42
Çizelge 4.20	: Kendine Saygı Ölçeği Puanlarının Öğretmenlerin Branşlarına Göre Farklılığına Yönelik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	42
Çizelge 4.21	: (SYÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Çalıştığı Kurum Türüne Göre Farklılığına Yönelik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	43
Çizelge 4.22	: (SYÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Çalıştığı Kurum Türüne Göre Farklılığına İlişkin Mann-Whitney-U Testi sonuçları.....	43
Çizelge 4.23	: (İDÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Çalıştığı Kurum Türüne Göre Farklılığına İlişkin Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	44

Çizelge 4.24 : (İDÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Çalıştığı Kurum Türüne Göre Farklılığına İlişkin Mann-Whitney-U Testi Sonuçları.....	45
Çizelge 4.25 : (MDÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Çalıştığı Kurum Türü İçin Farklılığına Yönelik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	46
Çizelge 4.26 : Kendine Saygı Ölçeği Puanlarının Öğretmenlerin Çalıştığı Kurum Türü İçin Farklılığına Yönelik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	46
Çizelge 4.27 : Kendine Saygı Ölçeği Puanlarının Öğretmenlerin Çalıştığı Kurum Türü İçin Farklılığına İlişkin Mann-Whitney-U Testi Sonuçları.....	47
Çizelge 4.28: (SYÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Eğitim Durumu İçin Farklılığına Yönelik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	48
Çizelge 4.29 : (İDÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Eğitim Durumuna Göre Farklılığına Yönelik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	48
Çizelge 4.30 : (MDÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Eğitim Durumuna Göre Farklılığına Yönelik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	49
Çizelge 4.31 : Kendine Saygı Ölçeği Puanlarının Öğretmenlerin Eğitim Durumuna Göre Farklılığına Yönelik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	49
Çizelge 4.32 : (SYÖY) Alt boyut Puanlarının Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Farklılığını Tespite Yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	50
Çizelge 4.33 : (SYÖY) Alt boyut Puanlarının Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Farklılığını Tespite Yönelik LSD Testi Sonuçları.....	51
Çizelge 4.34 : (İDÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Farklılığını Tespite Yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	52
Çizelge 4.35 : (MDÖY) Alt boyut Puanlarının Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Farklılığını Tespite Yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	52
Çizelge 4.36 : Kendine Saygı Ölçeği Puanlarının Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Farklılığını Tespite Yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	53
Çizelge 4.37 : Kendine Saygı Ölçeği Puanları ile Öz yeterlik Puanlarının Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları.....	54

ÖĞRETMENLERİN KİŞİLER ARASI ÖZ YETERLİKLERİ İLE KENDİLERİNE SAYGI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Yapılan bu araştırmada öğretmenlerin kişiler arası öz-yeterlikleri ile kendilerine saygı arasındaki ilişki incelenmiştir. Bunun için İstanbul İli / Maltepe İlçesinde ortaöğretim kurumlarında çalışan 285 öğretmene Kişisel Bilgi Formu, Kişiler Arası Öz Yeterlik Ölçeği (KÖYÖ) ile Kendine Saygı Ölçeği (KSÖ) uygulanmıştır.

Araştırmanın analiz çalışmasında dağılımların normalliğine bakılarak normal dağılım için İlişkisiz grup “t” testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi, normal olmayan dağılım için non -parametric Mann Whitney-U testi, non -parametricKruskal Wallis – H testi ile iki ölçek arasındaki karşılaştırma için Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Anlamlılık ,05 düzeyinde denenmiştir. Diğer düzeyler ilgili çizelgelerde belirtilmiştir. Bu çalışmanın sonuçlarına göre;

Öğretmenlerin kişiler-arası öz yeterlik inançları ve öğretmenlerin Kendilerine Saygılarının yüksek olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin Kendilerine Saygıları arttıkça öğretmenlerin kişiler-arası öz yeterlik inançlarının arttığı görülmüştür. Kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere nazaran meslektaşlardan elde edilen desteğe ilişkin öz yeterlik inançlarının daha yüksek olduğu ve kadın öğretmenlerin kendilerine saygılarının erkek öğretmenlere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sağlık Meslek Lisesinde çalışan öğretmenlerin, Anadolu Lisesinde ve İmam Hatip Lisesinde çalışan öğretmenlere göre Meslek Lisesinde çalışan öğretmenlerin de İmam Hatip Liselerinde çalışan öğretmenlere göre sınıf yönetiminde algılanan öz yeterliklerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca Meslek Lisesinde çalışan öğretmenlerin Çok Programlı Lise ve İmam Hatip Liselerinde çalışan öğretmenlere göre idarecilerden elde edilen desteğe ilişkin algılanan öz yeterlik inançlarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: *kişiler–arası öz yeterlik, kendine saygı, öz yeterlik inancı*

ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN SELF-SUFFICIENCY AND SELF-RESPECT IN TERMS OF INTERPERSONAL OF TEACHERS

ABSTRACT

This research examines relationship between self-sufficiency and self-respect in terms of interpersonal relations of teachers. In order to do that a group of 286 teachers in Maltepe district in İstanbul is chosen and each of those given a self-description form, an interpersonal self-sufficiency scale and a self-respect scale.

In analysis of these search results, for normal distribution in dependent samples t-test, one-way analysis of variance, non-parametric Kruskal Wallis-H test, non-parametric Mann Whitney-U test, and for the comparison between two scales a product moment correlation is used. Test of significance was conducted at 0.05. Others are given in related charts.

This present research sets forth that;

Teachers have a high level of self-sufficiency in class management both coming from interpersonal support from administrator and colleagues and from themselves.

Higher self-respect in teachers brings higher interpersonal self-respect.

Female teachers show a higher tendency to get support from colleagues comparing male teachers' tendency. Also female teachers have a higher self-respect than male teachers.

Medical/Vocational High School teachers have a higher self-sufficiency than those of Anatolian High Schools and Imam-Hatip High Schools. Vocational High School teachers have a higher self-sufficiency than Imam-Hatip High School teachers.

And Vocational high school teachers have a higher level of support and related self-sufficiency comparing to those in Imam Hatip High schools

Keywords : *Interpersonal self-efficacy, self-esteem, self-efficacy beliefs*

1.GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın önemi, sayılılar, sınırlılıklar, araştırmanın amacı ile araştırmada geçen terimlerin tanımları verilmiştir

1.1.Problem Durumu

Eğitim, toplumların gelişip ilerlemesinde en önemli etkidir. Eğitim sistemi için temel öğelerden biri öğretmendir. Öğrenciyle devamlı iletişim halinde olan, eğitim-öğretim plan ve programlarını yöneten uygulayan, değerlendirmesini yapan öğretmenin sahip olması gereken belirli kişisel ve mesleki nitelikleri vardır. Bunlardan birisi de bireyin öğretmenlik yapabilmeye yönelik kendi donanımına ilişkin algılardır. Başka bir ifadeyle, öğretmenlerin kişisel ve mesleki nitelikleri, yeterlikleri edinebilmeleri, onlara iyi bir eğitim vermenin yanında mesleklerini tam olarak yapabilme inançlarına sahip olmalarıyla ilgilidir. Öğretmenlerin sahip olduğu bu inanç düzeyleri ve sorumlulukları ile davranışları inceleyebilmek, yorumlayabilmek için öz yeterlik inancından yararlanılabilir (Yılmaz ve diğerleri,2004, akt. Gürol ve diğerleri 2010). Öğretmenlerin öz yeterliklerinin ortaya konması eğitimin kalitesi adına önemli geri bildirimler sağlayabilir.

Yapılan araştırmalara bakıldığında öğretmenlerin birçok sorunla karşı karşıya kaldığı tespit edilmiştir. Bu sorunlardan mesleki sorunlar olarak ekonomik sorunlar, meslek dışı sorunlar olarak kişisel sorunlar(yaptığı işten hoşnutsuzluk, tükenmişlik, stres...)sayılabilir. Bazı öğretmenler bu problemlere rağmen diğerlerinden farklı olarak daha olumlu bir yaklaşım içinde olmaları, kendilerine daha fazla güvenmeleri ve kendilerini daha yeterli hissetmeleri yadsınamaz bir gerçektir. İşte bu durumun önemli nedenlerinden birisi öğretmenlerin öz yeterlik inançlarıdır (Rimm - Kaufman ve Sawyer,2004).

Özellikle günümüz eğitim hayatında öğrenim amaçlarının gerçekleşmesi için öğretmen ve öğrencilerinin motive olması gerekir. Dolayısıyla son yıllarda motivasyon üzerine çok sayıda çalışma gerçekleştirilmiştir. Motivasyon üzerine yapılan çalışmalar birçok kavramı da beraberinde getirmiştir. Bunlardan en çok tartışılanı ve

çalışılanı öz yeterlidir. Öğretmenlerin vasıfları ile ilgili araştırmalarda öğretmenlerin mesleğine yönelik tutum ve davranışlarının ve öz yeterlik inançlarının öğretmen başarısı için çok önemlidir (Çakır, Kan ve Sümbül, 2006).

Tschannen-Moran ve Woolfok-Hoy (2001) öz yeterlik inançlarına bağlı olarak, öğretmenlerin eğitim-öğretimden beklentilerinin ve isteklerinin oldukça farklı olduğunu, öğretmenlik mesleğinin gereklerini yerine getirebilecek özverili öğretmenler yetişmesinde, öğretmen davranışını anlama ve geliştirmede öz yeterlik inançlarının önemli katkı sağlayacağını belirtmektedirler.

Bunlara ilaveten bir öğretmenin mesleğinin gereklerine inanması, mesleğine karşı olumlu tutum ve düşünceler içerisinde olduğunu gösterir. Başaran (1996)' a göre meslek sahibi bireyin mesleğinde başarılı olup, doyuma ulaşabilmesi için mesleği için gerekenleri bilmesi ve uygulaması zorunludur. Kulaksızoğlu bir birey olan öğretmenin öncelikle olumlu bir mesleki benliğe sahip olması gerektiğine işaret etmiştir.

Arıcak ve Onur (1999)' a göre öğretmenin kişilik yapısı, başka kişilerle ilişki kurma becerisi eğitim sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır. Kişilik gelişimi henüz tamamlanmamış, kendine ait bir benlik kavramı henüz gelişmemiş öğrenciler, model alma yoluyla öğretmenlerinin benlik kavramının göstergesi olan tutum ve davranışlarından olumlu ya da olumsuz etkilenmektedirler. Bu sebeple özellikle öğretmenin benlik kavramı, mesleki benlik kavramı gibi kavramlar özel çalışma alanları içerisinde yer almaktadır.

LoVette (1997)' ye göre yapılan birçok çalışma öğretmenin davranışlarının öğrencilerin kendine saygısını yani benlik saygısını etkilediğini göstermiştir. Dolayısıyla bu durum da öğretmenin kendi benlik saygısı ile yakından ilişkilidir. Öğretmenlerin güçlü bir benlik saygısı geliştirebilmeleri için diğer kişilerden saygı görmeleri gerekir. Düşük ücret, düşük statü, düşük saygı öğretmenin düşük benlik saygısına, mesleki doyumsuzluğuna, tükenmişlik yaşamasına sebep olacaktır. Dolayısıyla geleceğin öğretmenlerinin benlik saygılarını geliştirmek için çalışmalar yapılmalıdır. Bu sayede kendine saygısı güçlü ve sağlıklı öğretmenler daha sağlıklı daha güçlü öğrenciler yetiştirebileceklerdir.

Braucht ve Weime (1992) de öğrencilerin kendilerine saygılarını geliştirmek için öğretmenlerin kendilerine saygılarını geliştirmek gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin benlik saygısı ile öğretmenleri ile etkileşimin kalitesi arasında dikkate değer bir ilişki vardır.

Dolayısıyla resmi okullarda görev yapan öğretmenlerin öz yeterliklerin tespit edilmesi ve bu doğrultuda ilgili kurumların bilgilendirilmesi gerekliliğinden hareketle bu çalışmada öğretmenlerin kişiler arası öz yeterlik inançlarının ve öğretmenlerin kendilerine saygılarının tespit edilmesi ile bunlar arasındaki ilişkinin incelenmesi hedeflenmiştir.

1.2.Problem Cümlesi

İstanbul ili Maltepe ilçesindeki liselerde çalışan öğretmenlerin Kişiler-arası öz yeterlikleri ile Kendilerine Saygı arasındaki ilişki nasıldır?

1.3.Alt Problemler

- 1.Öğretmenlerin Kişiler Arası Öz Yeterlikleri nasıldır?
- 2.Öğretmenlerin Kişiler Arası Öz Yeterlikleri; cinsiyete, branşa, mesleki kıdeme, mezun olduğu fakülte ve eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
- 3.Öğretmenlerin Kendilerine Saygıları nasıldır?
- 4.Öğretmenlerin Kendilerine Saygıları; cinsiyete, branşa, mesleki kıdeme, mezun olduğu fakülte ve eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
- 5.Öğretmenlerin Kişiler Arası Öz Yeterlikleri ile Kendilerine Saygı arasında manidar bir ilişki var mıdır?

1.4.Araştırmanın Önemi

Öğretmen nitelikleri arasında önemli bir yer teşkil eden öz yeterlik algısının mesleğin ilk yıllarında şekillenmeye başladığı ve bir kez yerleştikten sonra da değişime karşı dirençli bir yapıya büründüğü bilinmektedir (Woolfok-Hoy ve Spero,2005). Buna rağmen ne öğretmen yetiştiren öğretmen kurumlarında ne mesleğin ilk yılındaki Temel ve Hazırlayıcı Eğitim Kurslarında öğretmenlerin öz yeterlik algılarını geliştirecek bir çalışma yapılmamaktadır (Özerken, 2006).

İçinde yaşanılır sağlıklı bir toplum oluşturabilmek, kendisine saygısı olan özgüveni yüksek bireylerden oluşan insan gruplarıyla mümkün olabilmektedir. Kendine saygı veya öz saygı, mutlulukla ve hayattaki başarıyla ilgilidir. Kendine saygısı olan birey kendisiyle gurur duyar. Öz saygının önemi hemen hemen tüm kişilik kuramları değinmiş ve öz saygının edinilmesinde başta ana baba olmak üzere çevrenin katkısına dikkat çekilmiştir (Baydur, 1984). Çünkü birey ve toplum sürekli birbirini

etkilemiştir. Toplumca eğitilen, yetiştirilen bireyler yeni toplumların oluşmasını sağlamışlardır. Gelecekteki toplumların yaşanabilir, mutlu ve huzurlu bir toplum mu yoksa birbiriyle sürekli kavga eden, huzursuz, tatminsiz, birbirine güvensiz insanların oluşturduğu bir toplum mu olacağına karar verecek olan yine onlardır.

Brighthouse (1995) Öğretmenin kişisel olarak kendine saygısının yüksek olması mesleki olarak kendine saygısı arasında önemli bir ilişki vardır. Arıcak (1999)'a göre mesleki benlik saygısı bireyin tercih ettiği mesleğe karşı geliştirdiği değerlilik yargısıdır. Yani mesleki benlik saygısı bireylerin mesleklerini önemli bulduğunu, saygın gördüğünü ortaya koymaktadır. Yapılan araştırmalara göre mesleki benlik saygısı mesleği kabullenmede, benimsemeye, motivasyonu artırmada önemli etkenlerden biridir. Görüldüğü gibi öğretmenlerin benlik saygısının yüksek olması oldukça önemlidir.

1.5.Sayıtlılar

Araştırmaya katılan öğretmenlerin kişisel bilgi formu ve ölçekleri samimiyetle cevapladıkları varsayılmıştır.

1.6.Sınırlılıklar

Bu araştırma 2014-2015 öğretim yılı ile sınırlıdır.

Bu araştırma İstanbul ili Maltepe İlçesindeki liselerle sınırlıdır.

Bu araştırma verileri kullanılan veri toplama araçlarıyla sınırlıdır.

Bu araştırma kullanılan istatistiksel yöntemlerle sınırlıdır.

1.7.Araştırmanın Amacı

Öğretmenlerin kendilerini yeterli görmelerinin önemi ve birçok değişkenden etkilendiği literatürde araştırılmış ve araştırılmaya da devam etmektedir. Öğretmen ve öğretmen adaylarının öz yeterlikleri kadar öz saygılarının da yüksek olması meslek için istendik bir durumdur. Öz yeterlik ve öz saygı düzeylerinin yüksek olması bireyin iyi oluş düzeyinin de olumlu olması beklentisini ortaya çıkarmaktadır.

1.8.Tanımlar

Öz Yeterlik İnancı (Self- efficacy): Bandura (1977) tarafından “kişinin belirli bir davranışı başarılı bir şekilde gerçekleştirebileceğine ilişkin yeteneği hakkındaki inancı” olarak tanımlanmıştır.

Öğretmen Öz Yeterlik Algısı: Öğretmenlerin performanslarını etkileme kapasiteleri veya öğretme işini başarılı bir biçimde yapabilmeleri için gerekli davranışları gösterebileceklerine ilişkin inançlarıdır.

Kendine Saygı (Self-esteem): Bireyin kendine ilişkin tutumu kendine saygı olarak ifade edilmektedir. Kendini önemli görme, kendini kabul gibi kavramlarla betimlenen ya da bu kavramları içeren bir üst kavram olarak düşünülebilir (Kuzgun, 2000). Bireyin kendini benimsemesi, onaylaması, kendine değer vermesi ve saygı duyması anlamına gelir (Koç, 2009).

Benlik: Adams (1995)'e göre benlik “bireyin bilinçli bir biçimde kendi varoluşu olarak adlandırabildiklerinin toplamı”dır.

2.ÖZ YETERLİK VE KENDİNE SAYGI

Bu bölümde öz yeterlik, öz yeterliği etkileyen faktörler, benlik, kendine saygı, kendine saygı unsurları kuramsal olarak literatüre dayanarak izah edilmiş, öz yeterlik ve kendine saygının eğitim-öğretim asli unsuru olan öğretmenler için önemi üzerinde durulmuştur.

2.1.Öz Yeterlik

Öz yeterlik, Bandura (1986) ' nın Sosyal Öğrenme Kuramında yer alan önemli motivasyon kavramlarından olup, bireyin kendine yönelik yeterlik algısının belirlenmesidir. Bireyin karşılaşılabileceği durumların üstesinden gelebilmesi için yapılması gerekenleri ne kadar iyi yapabildiğine ilişkin bireysel yargısıdır.

İlhan ve Yıldırım (2010)'a göre öz yeterlik bireyin yetenekli olmasından ziyade kendi kaynaklarına güvenmesiyle ilişkilidir. Bir durumun üstesinden gelebilmek için yetenekleri olan ancak öz yeterliği düşük olan birey bahsedilen yeteneklerini harekete geçiremez.

Literatürde öz yeterlik yerine öz yeterlik algısı, öz yeterlik inancı ya da öz yeterlik yargısı gibi kavramlar kullanılmaktadır. Ülkemizde "self-efficacy" kavramının öz yeterlik inancı Kurbanoglu (2004), yetkinlik beklentisi Yiğit, (2001), öz yetkinlik Bozgeyikli ve diğerleri (2009) ve öz yeterlik algısı Akkoyunlu ve Kurbanoglu (2003) gibi farklı kavramlarla kullanılsa da bu çalışmaların hepsi öz yeterlik (self-efficacy) kavramına atıfta bulunmaktadır Aksoy ve Diken (2009). Öz yeterlik Bandura (1977) tarafından bireyin bir durumun üstesinden gelebileceğine yönelik inancı olarak ifade edilmiştir. Bandura (1986) düşüncelerin davranışları etkilediğini, tersinin mümkün olmadığını ayrıca davranışların ortaya çıkmasında öz yeterliğin etkili olduğunu belirtmektedir. Öz yeterlik bireyin belli bir amacı gerçekleştirmek için izlemesi gereken adımları organize edip başarılı bir şekilde hayata geçirebilme becerisi olarak da ifade edilebilir. Öz yeterlik, bireyin yapması gereken performans ile kendi kapasitesini karşılaştırıp duruma göre davranmasıdır yani bireyin kendinin farkında olmasıdır, kendini bilmesidir (Deniz & Algan 2006). Bireyin bir davranışı

gerçekleştirmesinde ve beklediği neticeyi elde etmesinde iki etken söz konusudur. Bunlar öz yeterlik inancı beklentisi ve sonuç beklentisidir. Sonuç beklentisi, bireyin benzer faaliyetleri benzer sonuçları ortaya çıkarır inancı, öz yeterlik ise bireyin olma ihtimali bulunan işlerin üstesinden gelebilmesine ilişkin inançlarını kapsar (Çalışkan ve diğerleri 2010). Öz yeterlik inancı bireyin belirlediği hedefi, bu hedefe ulaşmak için gerekli olan özveriyi, karşılaşılabileceği zorlukların üstesinden gelebilmek için neler yapabileceğini ve başarısızlık karşısında ne tür tepkiler vermesi gerektiği etkilemektedir.

Bireyleri öğrenmelerinde motive eden ve kendilerine güvenmelerini sağlayan faktörlerden biri öz yeterliktir. Motivasyonun oluşmasında en önemli etkenlerden biri de öz yeterliktir (Kauchak & Eggen 1998). Bireyin bir işi yapabileceğine ilişkin inancı öz yeterliğini artırarak motivasyonunu üst seviyelere çıkarmaktadır. Öz yeterlik bireyin kendi yeteneklerine ilişkin algısı, inancıdır. Öz yeterlik bireyin kendine duyduğu güvendir, daha çok–e bilmek (can) eylemi ile başlar. Örneğin, çok iyi bisiklet kullanabilir miyim? Bu sorunu çözebilir miyim, gibi (Schunk & Frank 2002, akt Acar). Öz yeterliği düşük bireylerin herhangi bir görevi yapabilmesi için dışardan desteğe ihtiyaçları vardır. Kapıcı (2003)'e göre öz yeterlik algısı yüksek olan bireyler ise bir görevi yerine getirmek için dışardan güdülenmeye ihtiyaç duymadan o işi içsel olarak yaparlar.

Lee (2005)' e göre öz yeterlik zamanla deneyimlerle gelişen bir inançtır. Bireyler öz-yeterliklerini doğrudan deneyim, gözlem veya başkalarının yorumlarını dinleme yoluyla geliştirebilirler. Öz yeterlik inancı, belli durumlardaki bireylerin yeteneklerine güvenerek yapabilecekleridir. Donald (2003)' e göre öz yeterliği belirtirken kilit cümle "bu işi başarabilir miyim?" cümlesidir. Sharp (2002)' a göre Birey davranışlarını incelerken karşılaşılan önemli değişkenlerinden biri de öz yeterliktir. Bireyler yetenek ve güçlerinin farkında olup kendilerini yeterli hissedilerse herhangi bir görevi seçmeye daha çok istekli ve kararlı olurlar, gereken davranışı gösterirler. Senemoğlu (2007)' na göre öz yeterliğe algılanan öz yeterlik de denilebilir. Öz yeterlik konusuna, sınava girme, yarışmaya katılma, öğretmenlik yapma, bir topluluk önünde konuşma yapma gibi öğrencilerin gelecekte karşılaşılabilecekleri zor durumlar karşısında ne derece başarılı olabileceklerine ilişkin kendi haklarındaki yargıları ve inançları olarak açıklama getirmektedir.

2.2.Öz Yeterlik Algısını Etkileyen Faktörler

Bandura (1995) bireylerin öz yeterlik inancının gelişmesinde etkili olan başka bir deyişle öz-yeterlik inançlarının kaynağı olarak tanımlanan dört temel kaynaktan bahsetmektedir. Bireylerin öz yeterlik inancı hakkında bilgi toplamaya yardımcı olan bu kaynaklar; Temel deneyimler, dolaylı yaşantılar, sözel ikna ve fizyolojik durumdur. En önemlisi tam ve doğru deneyimlerdir.

2.2.1.Temel deneyimler (Enactive mastery experiences)

Bireyin öz yeterlik bilgisine en fazla etki eden bireyin bizzat yaşadığı temel tecrübelerdir. Bandura (1995), bu tür tecrübelerin başarı için gerekli olan her türlü kişisel özellik ve becerinin bir araya getirilmesi sonucunda oluşmalarından dolayı bireyin kişisel yeterliğine ilişkin en doğru ve en doğal kanıt olduğunu savunmaktadır. Öz yeterlik inancı yüksek olan bireyler içinde buldukları şartlara uyum sağlamak yerine şartları değiştirmeye, yönetmeye çalışırlar. Kendi yaptıkları hatalardan kaynaklanan sonuçlar karşısında ye'se kapılmazlar.

2.2.2.Dolaylı yaşantılar (Vicariousexperiences)

Bandura (1995)' ya göre öz yeterlik inançlarının oluşması ve güçlendirilmesinde etkisi olan ikinci tür deneyimler, bir modelin gözlenmesine dayalı olanlardır. Bireyler kendileri ile aynı düzeydeki kişilerin olaylar ve durumlar karşısındaki başarılarından etkilenirler ve kendilerine gerekli dersleri çıkarırlar. Elde edilen başarıları kendileri yapmış gibi bu durumdan etkilenerek öz-yeterliklerini geliştirirler. Yani model alma bireyin yeterlik inancını etkileyen bir diğer kaynaktır.

2.2.3.Sözel ikna (Verbalpersuasion)

Bandura (1995), öz-yeterlik inançlarının oluşması ve güçlendirilmesinde etkisi olan üçüncü tür deneyim olarak, bireyin sosyal ya da sözel olarak ikna edilmesi olduğunu belirtmiştir. Bireyler bir hedefe ulaşma veya belli bir performans gösterme konusunda sözel yollarla ikna edildikleri takdirde söz konusu amaca ulaşma konusunda daha çok çaba sarf etmekte ve becerilerini geliştirme yoluna gitmektedirler. Bu sayede sözel yollarla ikna edilmiş bireylerin öz-yeterlik inançları daha yüksek olmaktadır. Aksine bireyin yetersiz olduğu düşünülür ve dile getirilirse başarısızlık ihtimali artmaktadır. Bireyin başarılı olup olamayacağına dair nasihatler, öğütler öz yeterlik algısını etkiler. Sözel iknalar yaşantılarla desteklenmelidir.

2.2.4.Fizyolojik Durum (physiological status)

Algılanan fizyolojik ve duygusal durumlar, bireyin öz yeterlik inancını etkilemektedir. Birey, fiziksel bir işi gerçekleştirirken verdiği tepkilere göre kendi kapasitesini tahmin etmeye çalışacaktır. Karşılaştığı bir zorluk karşısında verdiği fiziksel tepkiler bireyin kendi kapasitesini düşük olarak algılamasını sağlayacak dolayısıyla öz-yeterlik inancı olumsuz olarak etkilenecektir. Bu durum aynı zamanda duygusal durumlar için de geçerlidir.

2.3.Öz Yeterlik Algısının Önemi

Bandura (1997)' ya göre bireylerin öz yeterlik inançları yüksek ise karşılaşabilecekleri yeni durumlar karşısında pes etmezler, hedeflerine ulaşmak için çok çaba gösterirler. Bireylerin öz yeterlik inançları düşük ise görev ve sorumluluklarını yerine getirirken huzursuz, isteksizdirler.

Öz Yeterlik başarıyı etkileyen bireysel farklılıklardan biridir. Bireyin kendisine ait öz yeterlik inancının yüksek olması ve kendine güvenmesi başarısını olumlu yönde etkileyecektir. Bandura (1994) kendi yetenekleri hakkında yüksek güvenleri olan kişilerin zor görevleri daha kolay başarabildiğini, ancak gizli güçlerinin farkında olmayanların veya yetenekleri hakkında şüphesi olanların zor görevlerden uzaklaşma eğilimi gösterdiklerini öne sürmüştür. Öz yeterlik, belirli bir işi gerçekleştirme konusundaki yargıları içerir, çok boyutlu ve farklı alanlarla bağlantılıdır, değişkendir, diğer ölçütlerden çok beklenen performans için belirlenen ölçütler esas alınarak ve herhangi bir faaliyete başlamadan önce ölçülmelidir (Zimmerman, 1995; akt Bıkmaz, 2004). İlhan ve Yıldırım (2010)'a göre öz yeterlilik yetenek ile değil bireyin kendi kaynaklarına duyduğu güven ile ilgili algıdır. Bir problemin üstesinden gelebilecek yeteneği olan fakat öz yeterliği düşük birey bu yeteneğini kullanamayacaktır. Aşkar ve Umay (2001)' da öz yeterlik algısı yüksek olan bireylerin verilen bir görevi yapabilmek için çok ciddi performans sergilediklerini, olumsuzluklar karşısında yılmadıklarını belirtmektedirler. Öz yeterlik inancı (self-efficacy) inancı, güdülenme ile ilgili yapılan araştırmalarda çok sık kullanılmaktadır. Bireyin geçmişte yapmış olduğu işlerde başarılı olması, kişinin gelecekte yine benzer işlerde başarılı olacağı duygusunu geliştirir ve bu duygu öz yeterlik inancının temelini oluşturur. Bu yapılan işler kolay ise bu işi yapmak başarılı olmak duygusunu çok fazla güçlendirmeyecektir. Fakat yapılacak iş biraz kişinin kapasitesini zorluyor ve kişi bunu başarabiliyorsa bunun sonucunda öz yeterlik duygusu güçlenir (Yeşilyaprak, 2005).

Öz yeterlik inancının durağan veya sürekli olduğuna dair farklı görüşler ileri sürülmektedir. Dolayısıyla öz yeterlik inancı göreve-özümlü ya da genel öz yeterlik olarak değerlendirilmiştir. Göreve-özümlü öz yeterlik ölçümünde akademik öz yeterlik, kişiler arası öz yeterlik, diabete özümlü öz yeterlik gibi öz yeterlikler ele alınmaktadır (Yıldırım ve İlhan, 2010).

Araştırmacılar öz yeterlik inancının geniş bir şekilde değil de daha dar planda ele alınması gerektiğini belirtmektedirler. Örnek olarak Fizik branşı öz yeterliği Fizik branşından başarılı olmak için gerekli davranışları etkiler fakat bu etki ancak Fizik öz yeterlik düzeyi incelenerek yapılabilir (Pajares ve Miller 1994; Pajares ve Graham 1999; akt, Çapri, Kan). Bandura' ya (1977) göre öz yeterlik, alana veya bireye yönelik özel etkinliklerle ilişkilidir. Özel etkinlikler baz alınarak çalışılan alanlar arasında fen bilgisi öğretimi öz yeterlik inancı, problem çözme öz yeterlik inancı, kariyer öz yeterliği, akademik öz yeterlik inancı, kişiler arası öz yeterlik inancı, mesleki öz yeterlik örnek verilebilir.

2.4.Öğretmen Öz Yeterlik Algısı

Öz yeterlikle ilgili özel etkinliğe dayalı birçok alanda çalışma yapılmıştır. En önemlilerden birisi kuşkusuz Öğretmen öz yeterlik inancına yönelik yapılan çalışmalardır. Çünkü Gibson ve Dembo (1984)' ya göre, öğretmen öz yeterlik inancı öğrenci davranışını pozitif yönde etkileyen en önemli faktördür. Psikoloji ve eğitim araştırmalarında önemli bir yeri olan öğretmen öz yeterliği ile ilgili farklı tanımlar yapılmaktadır. Örneğin, Tschannen-Moran ve Woolfok-Hoy (2001) "öğretmen öz yeterlik inancı bir öğretmenin öğrencilerin istenilen davranış sonuçlarını elde etmesine yönelik inancı" olarak tanımlamaktadır. Woolfok-Hoy ve Hoy'a göre öğretmen öz yeterlik inancı "öğrencilerin öğrenme etkinliği" ile bağlantılı birkaç kavramdan biridir. Öğretmen öz yeterliği üzerine pek çok araştırma yapılmasına rağmen bu kavram ile ilgili tartışmalar devam etmektedir (Ashton, Buhr ve Crocker, 1984). Bunun üzerine Tschannen-Moran, Woolfok-Hoy ve Hoy (1998) öğretmende yeterlik algısı oluşumu, değerlendirilmesi ve işe koşulmasını Bandura (1997)' ya dayalı olarak açıklamışlardır. Bu modele göre öğretmende öz yeterlik algısı, gerçekleştirilmesi amaçlanan öğretimsel işin niteliklerini de göz önüne alarak bilişsel işleme süreçlerinden geçirilmesiyle oluşmaktadır. Yani öğretmen öz yeterlik algısı hem sınıftaki öğrenme ortamını etkileyen hem de ondan elde edilen verilerden etkilenecek kendini sürekli yenileyen bir değişkendir (Özerkan, 2007).

Öğretmen öz yeterliği, bir öğretmenin mesleğini iyi bir şekilde yapabilmesi için gereken beceri ve tutumları olarak vurgulanır (Üstüner ve diğerleri, 2006). Öğretmenin öz yeterliği bir duruma özel bir yapı olarak belirtilmiştir. Öğretmen öz yeterliği, özel alanlara ilişkin en önemli öz yeterliklerdendir. Öğretmen öz yeterliği bir öğretmenin yetenekleriyle, öğrencide istenen sonuçları elde edip, edemeyeceğine ilişkin kanısı olarak tanımlanabilir (Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy, 2001). Kısaca bir öğretmenin “mesleğimin gerektirdiği görev ve sorumluluklarımı yapabilmek için ihtiyacım olan düşünceleri tasarlayıp, pratiğe dökülebilir miyim?” Sorusuna verdiği cevaptır (Goddard, Hoy ve Woolfolk-Hoy, 2004). Öğretmenlerin kendilerini mesleklerini tam olarak yapabilme açısından nasıl değerlendirdikleri öğretmen öz yeterliği kavramıyla karşılanabilir (Schunk ,2009; akt, Ülper ve Bağcı, 2012). Öz yeterlik inancının öğretmenlerin bireysel farklılıklarını ortaya koymada, davranışlarını anlamada ve geliştirmede faydalı olacağı belirtilmektedir (Enochs ve Riggs,1990).

Henson (2001)'a göre öz yeterlik inancı güçlü olan öğretmenler uygulamakta oldukları öğretim yöntem ve tekniklerini geliştirmeye daha isteklidirler. Pajares (2005)'e göre öğretmen öz yeterliği farklı sınıf, seviye ve bölümlerdeki öğrencilerin başarısını artırır. Öz-yeterlik inancı yüksek olan öğretmenlerin kendisine olan güven duygusu öğrencilerin kendilerine güvenmelerini sağlar. Öz yeterlilik bulaşıcıdır. Öz yeterlik inançları arasında belirgin bir fark olan öğretmenlerin öğretim yöntem ve teknikleri uygulama, eğitim-öğretim ortamlarını düzenleme, öğrencilere yön verme konularında da aralarında farklılık olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin öz yeterlikleri yüksek ise çeşitli öğretim yöntem ve teknikleri kullanmaya, bu yöntem ve teknikleri geliştirmek için araştırma yapmaya, öğrenci merkezli ders işlemeye, derslerde araç-gereç kullanmaya meyillidirler. Öğretmenlerin öz yeterlik inançları düşük ise öğretmen merkezli ders işledikleri ve derslerde çeşitli materyaller kullanmak yerine sadece ders kitabı kullandıkları görülmektedir (Ünlü ve diğerleri, 2008; akt. Seçkin, 2011).

Öğretmenin öz yeterlik inançlarının geliştirilmesi önemlidir. Woolfolk ve Hoy (1993)'a göre öğretmenlerin öz yeterlik algısını bir öğretmenin zor öğrenen öğrencilerin öğrenmesine yardım etmek için öğrencilere ulaşabileceği yönündeki inancı olarak ifade etmektedir. Skaalvik ve Skaalvik (2009)'in belirttiğine göre öğretmen yeterliği, eğitim-öğretim amaçlarını yerine getirebilmek için gerekli olan eylemleri gerçekleştirme, koordine etme gibi faaliyetler ile ilgili öğretmenin kendisine ait inançları olarak kavram haline getirilmiştir. Öğretmen öz yeterlik inancı ile öğretme konusunda güdülenme arasında dikkate değer bir bağlantı görülmektedir. Öz

yeterlik inancı yüksek olan öğretmenlerin öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayabildiği onlarla samimi ilişkiler içerisinde olduğu görülmektedir. Öz yeterlik inancı düşük olan öğretmenlerin alan bilgisi ne kadar iyi olursa olsun derslerinde verimli olmaları beklenemez. Bu yüzden öğretmenlerin öz yeterliklerin belirlenmesi oldukça önem kazanmaktadır (Önen ve Öztuna, 2005, akt; Kıvrak ve Dönmez, 2013). Öz-yeterlik inançları yüksek olan öğretmenlerin öğrencilerinin daha başarılı olması için gerekli olan yöntem-teknikleri araştırma isteklerinin olduğu, sınıfta kullandıkları öğretim stratejilerinin öz-yeterlik inançları ile ilgili olduğu görülmektedir. Lewandowski (2005)'ye göre öz-yeterliği yüksek olan öğretmenler güven, çaba, sebat gibi özgül ve gözlenebilir davranışlar göstermeye yatkındırlar. Bu tür eğitimciler öğrencilerin başarılı olmaları için daha çok çaba harcarlar ve daha zayıf öğrenciler için daha çok sorumluluk alırlar. Düşük öz yeterliğe sahip öğretmenler yerli yersiz cezalar uygular, öğrencileri yanlış bir şekilde motive eder ve öğrenciler hakkında olumsuz görüşlere sahiptirler. Ashton (1984) öğrencilerin performanslarıyla öğretmen öz yeterliği arasında tutarlı bir ilişki olduğunu söylemektedir.

Eğitim, Fen-Edebiyat ve öğretmen yetiştiren diğer fakültelerde öğretmen adaylarına çeşitli öğrenme merkezleri oluşturularak, bireysel farklılıklar gözetilerek daha çok pratik yapmalarına olanak tanıyıp öz yeterlik inançlarının geliştirilmesi sağlanabilir (Deniş, 2010).

Öğretmenlerin öz yeterlik algıları kendilerini meslekte gösterecekleri başarı durumlarını belirleyen önemli etkenlerden biridir. Cherniss meslekler yönünden öz-yeterlik inançlarını, görev yönünden, örgütsel ve kişilerarası olmak üzere üç şekilde değerlendirmiştir. Bu üç aktivite arasında kişiler-arası öz yeterlik, meslektaşlar ve idareciler, alıcılar, danışanlar veya öğrencilerle etkili, verimli ilişkiler elde etmek ve bunları devam ettirmek gibi işlevleri içermektedir. Birçok çalışmada öz yeterlik inançlarının öğretmenlerin sınıf içindeki tavır ve davranışları etkilediği ve yüksek öz yeterliği olan öğretmenlerin öğretirken daha istekli davrandıkları ortaya çıkmıştır. Yüksek yeterlik inancı içinde olan öğretmenler; yönetici, öğretmen ve öğrencilerle daha sıcak daha samimi ilişki içerisinde olurlar. Düşük yeterlik inancı olan öğretmenler daha mesafeli daha denetimci ve diğerlerine daha biçimsel davranmaktadırlar (Celep, 2000).

Ayrıca Friedman ve Kass (2002), öğretmenlerin örgüt içerisindeki öğretimin yanısıra idareci, meslektaş ve öğrencilerle iyi ilişkiler içinde olmasını ve bunun devamlılığının sağlanması gerektiğini belirtmektedir. Brouwers ve Tomic (2000) öğretmen öz-yeterlik algısını, öğretmen inançlarının öğrencinin göstermiş olduğu davranışlara, akademik başarılarına, zor ya da yavaş öğrenen öğrencilerin öğrenme

güdülerine olan etkileri olarak tanımlamaktadırlar. Brouwers ve Tomic (2002) araştırmalarında öğretmenlerin kişiler arası öz yeterlik inançlarını ölçmek için “öğretmen kişiler arası öz yeterlik ölçeği” geliştirmişlerdir. Kişilerarası boyut içinde öğretmenlerin birlikte çalıştığı, aynı ortamı paylaştığı (Meslektaşlar, okul idarecileri, öğrenciler) ve öğretmenlerin diğer bireylerle ilişkileri amaçlanmıştır. Araştırmacılar, öğretmen kişiler arası öz yeterlik ölçeğini, sınıf içi öğrenci davranışını yönetmek, meslektaş desteği almak, okul idarecilerin desteğini almak olarak üç şekilde kavramlaştırmışlardır (Çapri ve Kan, 2006).

2.5.Öz Yeterlik İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Literatür incelemesinde öz yeterlik alanında yapılan çalışmalara bakıldığında yurt dışında genel olarak eğitim-öğretim, psikoloji, sağlık, gibi alanlar spesifik olarak bakıldığında internet, beslenme, bebek bakımı, vergi öz yeterliği gibi farklı alanların olduğu görölmektedir. Eğitim alanında öz-yeterlik üzerine yapılan araştırmalar söz konusu öz yeterlik inançların akademik başarı ve performans üzerindeki etkileri, uzmanlık alanı ve meslek seçimi üzerindeki etkileri ve öğretmenlerin öz-yeterlik inançlarıyla ilgili çalışmalar ile farklı öğrenciler arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar olarak kategorilere ayrılmıştır (Pajares, 1997; Akt Çimen, 2011).

Ülkemizde öz-yeterlik ile ilgili çalışmalara bakıldığında özel aktiviteye dayalı çalışmalardan ziyade daha genel çalışmaların yapıldığı görölmektedir. Genellikle öğretmenlerin, öğretmen adaylarının, öğrencilerin öz-yeterlikleri ve çeşitli demografik değişkenlerle ilişkileri incelenmiştir. Ayrıca son yıllarda Türkiye’de “görev alanı” ve “örgütsel alan” ile ilgili de araştırmalar yapılmıştır. Fakat kişiler arası öz yeterlik inancı ve bu inancın sebeplerine yönelik araştırmalar oldukça azdır. Bu sebeple bu çalışmada kişiler arası öz yeterlik inancı yer almaktadır. Öz yeterlik son birkaç yılda bilhassa öğretmen eğitimi konusuna yönelen araştırmacıların çalışma alanı olmuştur. Eğitimcilerin, öğretmen ve öğretmenliğe hazırlanan adayların belli bir alana yönelik öz yeterliğine ait ölçümler onların davranışlarının gerçeğe uygun olarak tahmin edilmesine imkan sağlamaktadır. İçinde yaşadığımız şartlara uyum sağlayabilen, donanımları oldukça yüksek öğretmenlerin eğitim hayatımıza katılması yönünde öz yeterlik inançları konusunda yapılan çalışmaların artarak devamı ve araştırma sonuçlarının öğretmen eğitiminde kullanılması oldukça önemlidir (Berkant ve Ekici, 2007). Ülkemizde ise bu çalışmaların çok yakın bir geçmişi vardır. Ayrıca ülkemizde bu konuda ölçme aracının güvensiz ve yetersiz olduğu görölmektedir. Bu durum öz yeterlik hakkındaki ölçeklerin kendi dilimize çevrilip eğitim ve kültür hayatımıza uyarlanmasını zorunlu kılmıştır.

Öz yeterlik kavramıyla doğrudan ilişkisi olan öğretmen öz yeterlik inancına ilişkin yurt dışında çok sayıda araştırma yapıldığı görülmektedir (Bandura, 1995; Hoy ve Woolfok, 1993; Tschannen-Moran, Hoy ve Hoy, 1998; akt, Berkant ve Ekici, 2007). Öğretmen öz yeterliğinin önemi yapılan birçok çalışmada vurgulanmaktadır (Tschannen-Moran ve Woolfok-Hoy, 2001). Öğretmen öz yeterlik inancı öğretmenin öğrenci performansını pozitif yönde etkileme gücü olduğuna ve diğer öğretmenlerden farklı yanlarının ortaya çıkmasına vesile olur (Riggs ve Enochs, 1990). Öğretmenlerin branşlarına dönük olarak öz yeterlik inançları, branş derslerini daha etkileyici ve daha doyurucu biçimde yapabilecekleri inancı oluşturur (Savran ve Çakıroğlu, 2001). Öğretmen öz yeterliği üzerine yurt dışında yapılan çalışmalara Brouwers ve Tomic (2002) çalışmaları örnek gösterilebilir. Bu çalışmada adı geçen araştırmacılar öğretmenlerin kişiler arası öz yeterlik inançlarını ölçmek için öğretmen kişiler arası öz yeterlik ölçeği geliştirip, kişiler arası boyut içindeki öğretmen aktivitelerini; öğretmenin etkileşim içinde olduğu kişiler (öğrenciler, meslektaşlar ve okul idarecileri) ve bu etkileşimin dayandığı sebepleri incelemişlerdir. Daha sonra araştırmacılar, öğretmen kişiler arası öz yeterlik ölçeğini üç aktiviteyi de içine alacak şekilde oluşturmuşlardır. Bunlar;

1-Sınıf içi öğrenci davranışını yönetmek

2-Meslektaş desteği sağlamak

3-Okul idarecilerinin desteğini sağlamak olarak belirtilmiştir.

Sınıf içi öğrencileri idare etme, yönetme içinde öğretmenlerin öz yeterliğini ölçmek için Emmer ve Hickman (1991) tarafından geliştirilen maddeleri kullanmışlardır ve bunu “sınıf yönetiminde algılanan öğretmen öz yeterliği” olarak adlandırmışlardır. Meslektaşların ve okul idarecilerin desteğini sağlamada kullanılan öz yeterlik alt ölçekleri Brouwers (2000) tarafından geliştirilmiştir. Bu iki alt ölçeğin maddeleri Riemma ve diğerleri (1998)’in çalışmalarına ayrıca Cohen (1998)’in duygusal ve sosyal destek üzerine olan çalışmasına ve meslektaşlar ve okul idarecilerin desteğini sağlama yeteneklerine olan güven duygularına dayanmaktadır (Brouwers ve Tomic, 2002). Bu çalışmada kullanılan üç alt ölçekte öğretmen öz yeterlik inançlarıyla ilgilidir (Çapri ve Kan, 2006).

Fridman ve Kass (2002) tarafından yapılan “Öğretmen Öz-Yeterliği” adlı çalışmada İsrail’deki öğretmenlerin öz yeterlik inançları ile meslektaşları ve diğer personellerle ilişkileri ele alınmıştır. Öğretmenlerin idareyle, öğrencilerle, ailelerle ilişkileri incelenmiştir. Buna göre öğretmenlerin öz yeterliklerinin öğretim süreci içindeki yaptıkları işin kalitesini, sosyal ilişkilerini etkilediği ortaya çıkmıştır.

Bedir (2011) tarafından 2010-2011 öğretim yılında İstanbul’ da 119 ilköğretim ve ortaöğretim matematik öğretmenleriyle yapılan bir çalışmada matematik öğretmenlerinin öğretmen yeterlik inançlarının “yeterli” düzeyde olduğu görülmüştür. Matematik öğretmenlerinin matematik öz yeterliklerinin iyi seviyede olduğu görülmüştür. Matematik öğretmenlerinin, cinsiyetleri ile öğretmen yeterlik ve matematik öz yeterlik inançları arasında manidar bir farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır. Yapılan çalışmalar öz yeterliğin her alanda özellikle de eğitim-öğretim hayatında önemi artan yol gösterici, ayırt edici bir özellik olduğunu göstermektedir. Gerekli önem gösterildiğinde başarının artmasına fayda sağlayacağı ortadadır.

Çapri ve Kan (2006) tarafından yapılan öğretmenlerin kişilerarası öz-yeterliklerini tespite dair Brouwers ve Tomic (2002)’ in yaptıkları 24 maddelik KÖYÖ Türkçe olarak çalışılmıştır.

Özdemir (2010) tarafından yapılan çalışmanın sonucunda öğretmenlerin en yüksek “meslektaş desteği alma” boyutunda, en düşük “müdür desteği alma” boyutunda öz yeterlik inancına sahip oldukları, sınıf yönetiminde öz yeterlik inançları düzeyinin ise her iki boyut arasında yer aldığı görülmüştür. Öz yeterlik inancının düzeyi bazı değişkenlere göre değiştiği araştırmalarla ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin kişiler arası öz yeterlik inançlarını artırmanın yollarından birinin de okulda onların desteklenmesi olduğunu göstermiştir.

Akbaş ve Çelikkaleli (2006) tarafından yapılan çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretimine yönelik öz yeterlik inançlarının cinsiyetlere göre değişmediği görülmüştür.

Çelikkaleli ve İnandı (2012) tarafından yapılan çalışmada cinsiyetlerine göre ilköğretim öğretmenlerinin kişiler arası yetkinlik inancı arasında anlamlı bir farklılık çıkmamıştır. Hizmet yıllarına göre ilköğretim öğretmenlerinin kişiler arası yetkinlik inançları farklılaşmamaktadır. Çalıştıkları kademeye göre ilköğretim öğretmenlerinin kişiler arası yetkinlik inançları farklılaşmamaktadır. Ayrıca eşitlik anlayışına dayalı ve öğrenci merkezli disiplin anlayışı ile öğretmenlerin kişiler arası ilişkiye yönelik yetkinlik inançları arasında pozitif yönde anlamsız bir ilişki elde edilmiştir.

Kılıçoğlu ve diğerleri (2011) tarafından yapılan “Sosyal Alanlar Öğretmenlerinin Kişilerarası Öz yeterlik İnançlarının Değerlendirilmesi” adlı çalışmada sosyal alanlar öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre SYÖY de, erkek ve kadın öğretmenler arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Öğretmenlerin meslektaşlarından aldıkları destekleriyle ilgili öz yeterliklerinin erkek ve kadın, medeni hal, idari görev alıp almama durumu, branşları, çalışılan kademelere göre değişmediği sonucuna

varılmıştır. Öğretmenlerin idarecilerden aldıkları destekleriyle ilgili öz yeterliklerinin cinsiyet, medeni hal, idari görev alma durumları, çalışılan kademe değişkenlerine göre değişmediği branşlara bakıldığında Edebiyat ve Coğrafya öğretmenleri arasında farkın anlamlı olduğu görülmektedir.

Telef (2009) tarafından yapılan çalışma 349 ilköğretim ve ortaöğretim öğretmeninden oluşmaktadır. Çalışmada öğrenci katılımını sağlamanın, öğretim metodları kullanmanın ve sınıf yönetiminin, öğretmenlerin iş doyumları ile olumlu, tükenmişlikleri ile olumsuz ilişkili olduğu görülmüştür.

Çapri ve Kan (2006) tarafından yapılan çalışma resmi, özel okul ve dershanelerden seçilen 784 öğretmeni kapsamaktadır. Bu araştırmada öğretmenlerin KÖY inançları üzerinde çalışılan hizmet süresi değişkenin etkili, unvan değişkeninin etkisiz olduğu, çalışılan okul türünün sadece SYÖY üzerinde, çalıştıkları öğretim kademesi değişkeninin ise yalnızca İDÖY üzerinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

2.6.Kendine Saygı

Kendine saygı kavramı öz saygı ve benlik saygısı (self-esteem) kavramlarıyla da ifade edilebilir. Benlik saygısı ve benlik kavramı birbirine çok yakın kavramlardır. Benlik kavramı bireyin sahip olduğu tüm özelliklerine ilişkin değerlendirme yapması, bireyin kim olduğuna ilişkin düşüncesini ifade eder.

2.6.1.Benlik

Benlik kavramının birçok tanımı yapılmıştır. Örneğin Adams (1995)'e göre benlik "bireyin bilinçli bir biçimde kendi varoluşu olarak adlandırabildiklerinin toplamı" dır. Benlik kavramı birçok kavramın önüne gelerek kullanılır. Benlik teorisi, benlik imgesi, öz saygı, benlik değeri, benlik algısı, kendine güven gibi (Harter, 1983).

Purkey (1970)' e göre benlik kavramı bir bireyin kendisi hakkında sahip olduğu inançlarının karmaşık ve dinamik bir sistemidir. Horrocoks (1969)' a göre benlik kavramı bireyin kendi kendine varsaydığı kimliğidir. Gander (2001) 'e göre benlik kavramı bireyin yalnızca ona özgü tutumlarından, duygularından, algılarından, değerlerinden ve davranışlarından ibaret olan kendine ilişkin görüşüdür (Ünüvar, 2007). Bee (1981)' ye göre benlik kavramının fizyolojik ve psikolojik yönleri vardır. Fiziksel benlik psikolojik benlikten önce oluşur. Daha sonra her iki benlik bütünleşir ve birey kendini bir bütün olarak algılar.

Maslow (t.y) benlik kavramı üzerinde çalışmış ve benlik saygısını da kendini gerçekleştirme kavramıyla ele almıştır. Maslow bireyin ihtiyaçlarını beş grupta

toplamiş ve bireyin benlik saygısını geliştirebilmesi için ilk üç ihtiyacın giderilmesi aynı zamanda kabul görmesi ve koşulsuz, şartsız sevilmesi gerektiğini belirtmiştir (Akt, Arıca, 1995).

Benlik kavramı aniden gelişmez, yaşam boyu süren bir süreç içinde gelişir. Ergenlikte ve ilk yetişkinlikte çok önemli olan bir dinamiktir. Benlik kavramı benliğin bilişsel yanıdır. Benlik kavramı herhangi bir zamanda diğer bireysel farklılıklarımız hakkında sahip olduğumuz tutum ve davranışların bir bileşimi anlamına gelir. Benlik kavramı bireyin tecrübelerinden çıkartılan düzenlenmiş bilişsel bir süreç olarak da ifade edilebilir. Kendimize odaklandığımızda, dikkatimizi kendimizde topladığımızda kendimizi bir varlık olarak nasıl değerlendirdiğimize ilişkin düşünceler ortaya çıkmaktadır.

2.6.2.Kendine saygı

Öz saygı kavramı benlik kavramı genel başlığı altında incelenmektedir. Benlik kavramı bireyin eylemlerini yönlendiren inançların oluşturduğu bilgiler toplamıdır. Öz saygı ise bireyi kendisini bir değerlendirme objesi olarak görmesinin bir ürünü olan bir tutumdur. Öz saygı benlik kavramı ile ilgili inançların sayısına ve bilgi yapısının karmaşıklığına bağlıdır. Öz saygı benlik kavramının değerlendirilen bir boyutudur ve daha dar bir anlam taşır. Bu iki terimi ayırt etmek oldukça zordur (Cheng ve Watkins, 2000).

Öz saygının ne olduğu konusunda hemen herkesin bir fikri olmasına karşın literatürde farklı tanımların yer aldığı görülmektedir. Bu farklılık aslında “ben” ve “benlik” kavramlarına ilişkin birçok kavramın varlığından ileri gelmektedir. Fakat genel olarak, özsaygı “ benlik kavramı”, “ideal benlik” ve “benlik imgesi” kavramlarıyla ilişkilendirilebilir (Pişkin, 2002).

Benlik saygısı benliğin duygusal boyutudur, bireyin kendini önemseme, tasdik etme, kendine saygı duymasına yönelik değerlendirmesidir. Kendine değer verme bireyin ruh sağlığı için iyi bir göstergedir. Bireyin depresyona girmesinin en belirgin belirtileri bireyin kendine saygısını kaybetmesi ve kendisini değersiz görmesidir.

Günlük yaşamda kendimize saygıyı tanımlamak için birçok terim ve deyim kullanılır. Kendine güvenme, kendisiyle barışık olma... bunlardan birkaçıdır. Kendine saygı kendini kabul etmeyle ilgilidir. Bireyin kendisiyle barışıklığının uzantısıdır. Öz saygı bireyin kapasitesini olduğu gibi kabul etmesi ve bundan memnuniyet duyması ile ilgilidir. Bireyin bu eleştirel, yargılayıcı bakışı ruhsal dengesi için hayati bir önem taşır. Öz saygı başarısızlıklardan zarar görmez (Andre ve Lelord, 2001).

Öner (1996)' ya göre kendine saygı, " benlik öz kavramı", "kendilik anlayışı", "benlik tasarımı", "benlik kavramı", gündelik hayatta "güven duygusu" veya "kendine güven" olarak adlandırılabilir. Kendine saygı, insanın kişiliğinin temelinde birey için hayati öneme sahip algı, duygu ve düşüncelerin tamamı olarak da tanımlanabilir. Long (1990)'a göre benlik saygısı ve öz saygı olarak da isimlendirilen kendine saygıyı (self-esteem) Shostrom (1974) bireyin algılanan gücüne ve kendini kabulüne dayanan değerlendirme olarak tanımlar. Kuzgun (2000)'a göre kendine saygı, benlik saygısı, öz-değer, kendilik değeri ve öze saygı gibi terimlerle de ifade edilebilir. Ayrıca kendini önemli görme, kendini kabul etme gibi terimlerle anlatılan veya bunları içeren bir üst kavram olarak ifade edilebilir.

Öz saygıyı bireyin kendisini bir nesne gibi görüp ölçüp tartıp nihayetinde ulaştığı kanı ve buna karşı geliştirdiği tutum olarak tanımlayabiliriz. Bireyin kendisinden ne kadar memnun olduğu, kendinden ne kadar hoşnut olduğu o bireyin öz saygısını belirlemektedir. Gürüz (2005)'e özsaygı bireyin günlük hayattaki ilişkilerinde istediği doyumunu elde etmesinde ve herhangi bir faaliyetinde istediği başarıya ulaşmasında önemli bir etkidir.

Kılıçcı (2006)'ya göre kendine saygı, bireyin kendisini değerlendirerek kendini yeterli, başarılı ve önemli görmesi anlamında kullanılan bir terim olarak bireyin kendi benliğine karşı geliştirdiği tutumdur.

Hendrick (1975)'e göre benlik saygısı bireyin kendisini ne olarak gördüğünün sonucudur. Yani bireyin diğer bireyler tarafından kabul edilme veya edilmeme beklentilerinin sonucudur. Benlik kavramının beğenilip benimsenmesi benlik saygısını oluşturur.

Yörükoğlu (2007)' na göre benliğin beğenilip benimsenmesi öz saygıyı oluşturur, benlik saygısı bireyin kendini değerlendirmesi sonucunda elde ettiği benliği tasdik etmesinden duyduğu hoşnutluk hissidir. Bireyin kendine saygı duyması, kendini beğenmesi farklı yetenekleri olmasını gerektirmez. Benlik saygısı bireyin kendini olduğu gibi kabul edip, kendinden hoşnut olma, kendini sevmeye ve beğenilmeye değer bulmaktır.

Rutledge (2000)'e göre öz saygı gerçekliğe dayanır. Bireyin diğer bireyler kadar iyi olduğunun, başka bir bireyden daha önemli ya da daha önemsiz olmadığına bilincinde olmasıdır. Öz saygısı olan bireyler, kendisi olmaktan hoşnuttur ve imkanı olsa bile başka biri olmak istemez. Bireysel gücünü kabullenir ve bunu diğer bireylere karşı kullanmaz.

James benliğin doğası üzerine çalışma yaparken benlik saygısı terimini ortaya atmıştır. Kişilik değerlendirmesini formülleştirerek benlik saygısını başarının isteklere oranı şeklinde ifade etmiştir. Benlik saygısının sadece başarı veya sadece isteklerle değil de bireyin kendi kendisi ile barışıklık derecesi ve başarılarının isteklerine olan oranıyla belirlendiğini belirtmiştir. İsteklerimiz çok yüksek ama ulaştığımız hedef çok düşükse kendinize olan saygınızın düşük olması normaldir. Bu formüle göre istekler ve amaçları gerçekçi bireyler ortalama bir başarı ile bile mutlu olabilirler (Bruno, 1982).

Benlik saygısını kuramsal olarak inceleyen Rosenberg ve Coopersmith 'in çalışmaları psikoloji literatüründe oldukça geniş bir şekilde yer almaktadır. Hazırlamış oldukları Benlik saygısı ölçekleri birçok araştırmacı tarafından kullanılmıştır. Coopersmith' e göre özsaygı kişiliğin önemli bir boyutudur. Bireyin olumlu bir kişilik özelliğidir. Ayrıca özsaygı, bireyin kendisini başarılı, önemli ve değerli olarak algılama derecesidir (Ulusoy ve diğerleri, 2007). Coopersmith, özsaygı üzerine önemli etkiye sahip değişkenleri bireyin başarısı, arzuları, değerleri ve savunmaları olarak belirtmiştir. Başarı her birey için farklı anlam taşır. Bazıları için maddi bir kazanç, bazıları için manevi tatmin ve bazıları için de popüler olmaktır. Değerlerini kendine has bir şekilde oluşturanların benlik imgeleri daha olumlu olacaktır. Kendine saygısı düşük olan bireylerin istekleri ve bu istekleri oluşturmak için harcadıkları efor arasında boşluklar vardır. Bireyin kendini savunması da bireysel özelliklerdendir ve temel amacı öz saygının korunmasıdır.

Rosenberg (1965)'e göre bireyin benlik kavramını oluşturan yaşantılarıyla ilgili betimlemelerini olumsuz ya da olumlu değerlendirmesi kendine saygı olarak tanımlanabilir. Diğer bireylerin bizimle ilgili değerlendirmeleri, bizim onlara verdiğimiz tepkilere olan inançlarına ve güvenlerine bağlıdır. Bireyi değerlendiren kişinin birey için güvenilirliği ve statüsü çok önemlidir. Birbirlerine benzer kişilerin birey hakkında vermiş oldukları yargılar bireyin kendine saygısını etkilemektedir. Ana-baba ve arkadaşların yargıları birey üzerinde diğer kişilerden daha etkilidir.

Rosenberg (1965) öz saygıyı iki boyutta incelemiştir. Bunlar; Barometrik özsaygı ve temel öz saygıdır. An be an değişen duygulardaki değişkenlik ve gel gitleri tanımlayan barometrik öz saygıdır. Temel öz saygı ise anlık deneyimlerden kolay etkilenmez. Temel öz saygısı yüksek bireyler bir işe başlarken kendilerine güvenirlir (Akt, Çiğdemoğlu, 2006).

Bireyin kendisi hakkındaki fikirlerinin, düşüncelerinin yanı sıra kendisi hakkında duyguları da vardır. Dolayısıyla benlik saygısı bireyin benliğinden hoşnut olma ve

benliğini önemli bulma derecesidir. Bütün bunlardan “kişilik” diye adlandırılan kavram çıkmaktadır. Bireyin benlik duygusu diğer insanlarla etkileşimlerle kendi benliğini nasıl gördüğü ile veya ideal olmak isteğiyle beslenmektedir. Bireyin benliğini diğer bireylerle karşılaştırması kendi gerçekliğini bulmasına ve toplumsal gerçeklerle bunu sınaması adına önemli bir süreçtir (Adams,1995).

Benlik kavramındaki özelliklerden biri de “kendine saygı düzeyi” dir. Bunu ifade etmenin bir diğer yolu da insanların kendini takdir etme düzeyine bakmaktır. Kendini kabul etme düzeyi de kendine saygı düzeyini ifade etmenin bir yoludur (Richard, 1982).

Andre ve Lelord (2006) 'a göre bireyin kendine saygısının üç temel unsuru; kendine güven, kendini görme biçimi, kendini sevmektir.

2.6.3.Kendini sevmek

Bireyin kendine saygı duyması, kendine önem vermesini gerektirir. Kendini sevmenin şartı olmaz. Birey kendini hatalarına, başarısızlıklarına ve eksikliklerine rağmen sever. Çünkü bireyin içinden gelen ses kendisinin saygıya değer olduğunu söyler. Kendini sevmek başarılı olmakla ilgili değildir ve çoğunlukla ailenin çocuklukta davranışlarına bağlıdır.

2.6.4.Kendini görme biçimi

Bireyin davranışları ile ilgili doğru veya yanlış değerlendirme yapması kendine saygının ikinci önemli unsurudur. Kendini tanımasından, gerçekçi olmasından ziyade bireyin kendisinde bulunduğu inandığı kusurlar, özellikler, imkanlar ve sınırlar kendini görme biçimini oluşturur. İncelenmesi zor, hassas ve sübjektif bir konudur. Kendine saygı duymayan birey kendisindeki eksiklikleri kavrayamaz ve bu durumu çoğu zaman belirsizlik içinde bırakır.

2.6.5.Kendine güven

Bireyin karşılaşacağı önemli durumlarda uygun, mantıklı davranacağını düşünmesidir. Kendine güven çoğunlukla aileden veya okuldaki eğitimden kaynaklanır. Daha önce karşılaşılmamış bir durum veya bir olumsuzluk karşısında aşırı tepki vermemek, korkuya kapılmamak kendine güvenen bireyin özelliklerindedir.

Bazılarına göre kendine saygı değişik konulara has ve bağımsız müteaddit kendine saygının bileşkesidir. Mesela bireyin çalıştığı meslek dalında kendine saygısı oldukça iyi olabilir fakat hissi olarak kendine saygısı yeterince olmayabilir. Kendine

saygı duygusu bireyin şartlarına ve muhataplarına bağlı olarak değişkenlik gösterebilir.

Bireyin bütün etkinlikleri genellikle kendine saygı için gerekli olan iki temel ihtiyacı yani sevildiğini ve güçlü olduğunu hissetmeye yöneliktir. Birey belli bir konuda uzman olmaya değer verebilir, başarılı bir iş adamı veya kadını olmak isteyebilir ama aynı zamanda iş arkadaşlarının da kendisini sevmesini, değer vermesini ister. Buna karşılık bu duygulardan sadece birinin olması bireyi tatmin etmez. Değer verilmeden sevilme de değer verilip sevilmemek de birey için istenilen durumlar değildir.

Kendine saygısı olmayan birey, kendini ifade ederken her zaman inandırıcı değildir, ara sıra da kendisiyle çelişir. Doğru kararları başkalarının verebileceğine inanırlar. Kendi kişiliklerini geliştirmek yerine, kendilerine zaman ayırmak yerine başkalarını incelemeye onları taklit etmeye vakit geçirirler. Birey kendine ne kadar çok saygı duyarsa karşılaştığı olaylar karşısında daha fazla etkin olur, çabuk ve mantıklı karar alır ve onları uygular. Davranışları tutarlı olur. Kendilerine saygıları az olanlar ise kararsızdırlar, duraksarlar, net olamazlar. Bu günün işini yarına bırakırlar, işleri genelde erteleme eğilimindedirler.

Bireylerin ideallerine ulaşabilmesi için kendisine saygı duygusunun güçlü olması gerekir. Sabır gösterme, sebat etme gibi hasletler kendine saygısı güçlü olan bireyler için geçerlidir. Kendine saygısı güçlü olanlar başarısızlık karşısında da panik yapmazlar, başarısızlığı çabuk telafi ederler. Kendine saygısı zayıf olan bireyler bir zorlukla karşılaştıklarında veya istenmeyen bir durum olduğunda pes etmeye yakındırlar, başarısızlığı çabuk unutamazlar, başarısızlığın kalıcı tesirleri olur.

Modern psikolojinin öncülerinden olan William James, kendine saygı kuramı üzerinde çalışmış ilk bilim insanlarından biridir. Bireyin kendisinden hoşnutluk düzeyi ile nesnel nitelikleri arasında doğrudan bir ilişki olmaması bu bilim adamının dikkatini çekmişti. İmkanları oldukça sınırlı olan bir birey sağlam bir yeterlikle donatılmış olabilir ya da hayatında başarıyı yakalamış, kendine saygısı olan bir birey kendi güçlerinin yoksunluğunun sıkıntısını çekebilir. Kendimizden hoşnut olmamız veya olmamamız sadece başarılarımızla değil aynı zamanda bunları yargıladığımız ölçütlere de bağlıdır. Yani ne kadar çok başarılı olursak kendimize saygımız da o kadar artar. Doğuştan yetenekli birçok bireyin birtakım doyumsuzluklar yaşadığı ortadadır.

Mutluluk genellikle bireylerin görüşlerine bağlıdır. Her zaman kendine saygıya bağlıdır. Bireyin kendine saygısı ne kadar güçlü ise birey de hayatından o derece memnun olur.

Kendine saygı kişinin kendi organizmasının değer biçme sürecine dayanmaktadır. Yüksek düzeyde koşulsuz kendisine saygı gösteren kimseler tüm davranışlarını ve tutumlarını takdir etmemekle birlikte genel olarak kendilerini takdir ederler.

İnsanlar yaşamlarının değişik zamanlarında öz yapılarının değişik yönlerine odaklaşarak, önem verdikleri konularla ilgili niteliklerinin daha ayrıntılı olarak farkında olma ihtiyacı duymakta ve bu yönlerini daha dikkatle gözlemlenmeye çalışmaktadırlar. Öz kavramı bireyin şahsını bir nesne olarak görüp, nitelikleri üzerine ulaştığı kanıların meydana getirdiği bir kendini tarif etmesidir.

Herhangi bir bireyin beğendikleri veya beğenmedikleri birçok huyları olabilir. Ya da birey tamamen kendilerini beğenebilir veya tamamen kendinden memnun olmayabilir. İşte bireyin kendisine yönelik bu tür yargıları kendine saygı olarak ifade edilebilir.

Kendine saygı bireyin kendisinin duyuşsal yanısıdır. Kendine saygı, kendine önem verme, kendini değerli görme, kendini kabul gibi ifadelerle tasvir edilen ya da muhtevasında bu ifadeleri bulunduran bir üst kavram gibi düşünülebilir. Düşük benlik saygısına sahip olan bireylerin katı, negatif, dar, kendini ifade etmesine olanak sağlamayan bireyler olduğu buna karşılık yüksek benlik saygısına sahip olan bireylerin ise kabul edilebilir, geniş, kendini ifade etmesine imkan sağlayan bireyler olduğu söylenebilir (Rogers, 1951;1959).

İnsanlar kendileri üzerindeki kanıları azdan çoğa ve tutumları ise olumludan olumsuzu doğru devam eden düz bir çizgi şeklindedir. Bireyler niteliklerinin çok az kısmını çizgini uçlarında, pek çoğunu çizginin orta kısımlarında kendine saygı gibi ifadelerle değerlendirirler. Sonuç olarak denilebilir ki özüne yani kendine saygı değişik alt boyutları olan bir terimdir.

Benlik saygısı yüksek ve düşük şeklinde açıklanabilmektedir. Öz saygısı yüksek olan bireyler, kendilerini, içsel dünyalarını, özgün bir kişilik olarak değerli görürler ve karşılaştıkları sorunların üstesinden gelebilecek kadar yeterli hissederler. Yüksek benlik saygısına sahip birey tümüyle kendini kabul eder, kendine değer verir ve güvenir. Kendini iyi hisseder, pozitifdir. Birey, değerlilik ve yeterlilik duyguları yeterince gelişmemişse sorunlar karşısında yetersiz kalabilir ve kendisini özgün ve bağımsız hissedemeyebilir. Dolayısıyla birey sürekli başkalarıyla kendini kıyaslar,

kendini aşağılar ve mutlu olamaz. Bireyin kendine olan güveni zayıftır. Bu bireyde özsaygının düşük olduğunu göstermektedir.

Rosenberg (1979)'e göre bireyin benlik kavramını oluşturan yaşantılarıyla ilgili betimlemelerini olumsuz ya da olumlu değerlendirmesi kendine saygı olarak tanımlanabildiğini belirtmiştir. İşte bu değerlendirmeler sonucunda kendine saygı düzeyi ortaya çıkmaktadır. Kendi saygı düzeyleri yüksek olan bireyler kendilerini değerli, yeterli görüp, kapasitelerini üst düzeyde geliştirmeyi amaçlarken kendi saygı düzeyleri düşük olan bireyler kendilerini değersiz, yetersiz gördüklerinden gelişimleri için hiç çaba göstermemektedirler.

Butler'e göre kendine saygıyı tehdit eden faktörlerden mükemmeliyetçilik, acelecilik, güçlülük, hoş görünmek ve zoru denemek sayılabilir (Gürüz ve Temel, 2005).

2.7.Kendine Saygının Önemi

Benliğin oluşması ve gelişmesinde önemli etkisi olan öğretmenler, öğrencilerin özsayıgılarının da yüksek düzeyde oluşmasında pay sahibidirler (Pişkin,1999a).

İdealist bir öğretmenin yapması gereken öğrencilerine hazır bilgileri vermenin yanında öğrencilerinin benlik ve karakterlerinin tam olarak olgunlaşması için de çaba sarf etmektir.

Öğrencilerini olduğu gibi kabul eden, onların düşüncelerine saygı duyması bilen, onlarla samimi olan, onların özgürce kendilerini ifade etmelerine imkan sağlayan öğretmenler, kendilerine saygı düzeyi yüksek olan öğretmenlerdir (Pişkin,1999b).

Lo Vette (1997)' ye göre okulların başarıya ulaşması için eğitimcilerin öğretmenlerin benlik kavramları üzerinde durmaları gerekmektedir. Benlik ile okuldaki başarı arasında önemli bir ilişkini olduğu söylenebilir. Bunun yanında öğretmenlerin öz varlığı, şahsiyeti ile öğrencilerin benliği, kişiliği arasında da anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Öğrencilerin başarılarını artırmak için öğretmenlerin kişiliklerini, onları kendilerini yapan şeyi yani benliğini bireysel çalışmalarla veya grup çalışmalarıyla geliştirmek gerekir. Buna ilaveten yapılan birçok çalışma öğretmenin tutum ve davranışlarının öğrencilerin kendine saygısına tesir ettiğini ortaya çıkarmaktadır. Bu da öğretmenin benlik saygısıyla bağlantılıdır. Öğretmenlerin güçlü bir şahsiyet ve kişiliklerinin olması, kendilerine saygı duyabilmeleri için öncelikle diğer kişilerden saygı görmeleri gerekir. Yetersiz maaş, düşük statü, düşük saygı bir birçok faktör öğretmenin düşük benlik saygısına sebep olacaktır. Hem eğitim

aşamasında hem öğretmenlik esnasında öğretmenlerin benlik saygısını geliştirmek için çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Braucht ve Weime (1992) 'e göre öğrencilerin kişiliklerinin oluşması ve kendilerine saygı duymaları isteniyorsa öncelikle öğretmenlerin kişiliklerinin ve kendilerine saygılarının geliştirilmesi gerekmektedir. Öğrencilerin öğretmenleri ile olan ilişkileri, öğrencilerin kendilerine saygılarını pozitif ya da negatif yönde değiştirebilir.

Lewis (1988) İyi öğretmenin çok kıymetli bir hazine olduğunu, hak ve hukukunun gözetilmesi gerektiğini eğer ona yeterince önem verilmez ise kendilerine saygılarını düşük olacağını ve bireyleri yeterince iyi eğitemeyebileceklerini belirtir. Eğer öğretmen hor ve hakir görülüp ona değer verilmezse ve yönetimde hakları verilmezse o sınıf için bir sıkıntı, bir sorun olur.

2.8.Kendine Saygı İle Yapılan Çalışmalar

Literatüre bakıldığında kendine saygı, benlik saygısı veya öz saygı üzerine yapılan çalışmalar genellikle öğretmen adayları, öğrenciler ve diğer meslek grupları üzerinde yoğunlaşmıştır. Öğretmenlerin kendilerine saygıları üzerine yapılan çalışmalar yok denecek kadar azdır.

Demir ve diğerleri (2008) tarafından yapılan çalışmada öğrencinin cinsiyet ve pişmanlık duygularının mesleki benlik arasında anlamlı farklılık oluşturduğu kardeş sayısı, ebeveynin yaptığı işi, mezuniyeti, tercih yaparken kimlerin yardımcı olduğu ve yaşadığı ortam gibi değişkenlerinin farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir.

Madenoğlu (2013) tarafından yapılan çalışmada, eğitim kurumu yöneticilerinin benlik saygılarının orta ve yüksek düzeyde olduğu, yöneticiler arasında düşük düzeyde benlik saygısına sahip birey bulunmadığı tespitine varılmıştır. Ayrıca deneyimle artacağı varsayılan kendine güven duygusunun araştırma sonuçlarına yansımadağı görülmektedir. Yıllar geçtikçe yaşanan olumsuz deneyimlerin risk alma, cesaret, idealizm gibi davranışları azalttığı bunun yanı sıra yardım alınılacak çevreyle ilişkilerin geliştiğı düşünülmektedir.

Ayrıca Çetin (2008)'in yaptığı çalışmada da cinsiyet ile benlik arasında manidar bir ilişki elde edilmemiştir.

Balat ve Akman (2004) tarafından yapılan çalışmada lisede okuyan öğrencilerin, cinsiyet, sosyo ekonomik düzey ve okudukları sınıflara göre kendine saygıları araştırılmıştır. Her iki cinsiyet grubunun benlik saygısı puan ortalamalarının yüksek

olduğu tespit edilmiştir. Üniversitede okuyan öğrencilerin bulunduğu bir araştırmada cinsiyet ile benlik saygısı arasında manidar bir ilişki bulunmamıştır (Arıcak,1995).

Kutlu ve diğerleri (t.y) tarafından yapılan “Öğretmen Adaylarının Öz yeterlik, Özsaygı ve İyi oluş Düzeyleri Arasında İlişki” adlı çalışmada Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy (1998) tarafından geliştirilen daha sonra ise Çapa ve diğerleri (2005) tarafından öğretmen adayları üzerine uygulanarak Türkçeye uyarlanmış olan öğretmen öz yeterlik algısı ölçeği kullanılmıştır.

Ayrıca Rosenberg tarafından 1965 yılında geliştirilen Rosenberg Özsaygı Ölçeği, Çuhadaroğlu tarafından 1985 yılında Türkçeye uyarlanan 10 maddeli 4’ lü likert ölçektir.

Tufan (1989), üniversiteli öğrencilerin kendilerine saygı seviyelerini tespit etmek amacıyla sistematik bir şekilde birinci sınıftan son sınıfa kadar Coopersmith’ in Benlik Saygısı Envanterini uygulamış ve araştırmasında öğrencilerin hayat tecrübeleri ile kendine saygıları arasında olumlu manidar bir bağlantı olduğu sonucuna varmıştır.

Maşrabacı (1984) ,üniversite birinci sınıf öğrencilerinin kendine saygı düzeylerini çeşitli değişkenleri baz alarak araştırmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin cinsiyetleri ile kendilerine saygı arasında manidar farkın olmadığı saptanmıştır.

Arıcak’ın (1995) üniversitede okuyan öğrenciler ile yaptığı araştırmada kız ve erkek öğrencilerin özsaygıları arasında manidar fark tespit edilmemiştir (Çiğdemoğlu, 2006).

Duru (1995) çalışmasında benlik saygısı ile anne-baba tutumları arasındaki ilişkiyi incelenmiştir. Araştırma bulgularında benlik saygısı yüksek olan öğrencilerin demokratik anne-baba tutumunu algıladıkları, düşük benlik saygısına sahip öğrencilerin ise otoriter anne-baba tutumunu algıladıkları görülmüştür. Benlik saygısı ile anne-baba tutumları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu saptanmıştır (Ünüvar,2003).

Durak (1997) de yaptığı araştırmada kız ve erkek öğrencilerin özsaygı seviyeleri arasında manidar bir fark bulunamamıştır. Erol (2000) yaptığı çalışmada endüstri meslek öğrencilerinin özsaygı düzeylerinin çalışan ve resmi liseye devam eden öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulmuştur. Barnes ve Farrier (1985) yaptıkları araştırmada kızların özsaygıların erkeklerden daha düşük olduğu sonucuna ulaşmışlardır (Çiğdemoğlu, 2006).

Yıldırım ve diğeri (2010) tarafından yapılan “Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Mesleki Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi” adlı çalışmada kadın öğretmenlerin mesleki benlik puanları erkek öğretmenlerin mesleki benlik puanlarına göre düşük bulunmuştur.

Cheng ve Page (1989) lisede okuyan öğrencilerin kendine saygısı saygı ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi araştırmışlar. Kendine saygı puan ortalamaları yüksek olan öğrencilerin akademik performansları, orta ve düşük benlik saygısı puanlara sahip olan öğrencilerin akademik başarı puanlarına göre manidar olduğunu tespit etmişlerdir (Avşaroğlu, 2007).

Mc Carty ve Hoge (1982) “Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği” kullanarak yaptıkları bir araştırmada ergenlerin yaşları ilerledikçe benlik saygılarının arttığını tespit etmişlerdir. Leung ve Sand (1981), üniversitede okuyan öğrenciler üzerine yaptıkları bir araştırmada kız ve erkek öğrencilerin benlik saygısı yüksek olanların benlik saygısı düşük olanlara göre daha mutlu, daha gerçekçi olduklarını tespit etmişlerdir (Akt. Koçak, 2008).

3.YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Yöntem Ve Modeli

Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin kişilerarası öz yeterlikleri ile Kendilerine Saygı arasındaki ilişkiyi değişkenler açısından incelemek olduğundan tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada var olan durum olduğu gibi betimleneceğinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Karasar (1998)'e göre geçmişte yada günümüzde halen mevcudiyetinin olduğu şekliyle tasvir etmeyi hedefleyen araştırma biçimidir. Bu modelde araştırmacı iki veya daha çok değişken arasında birlikte değişimin varlığını, derecesini tespit etmeyi amaçlar.

3.2.Evren Ve Örneklem

Araştırmanın araştırma grubunu 2014-2015 öğretim yılında İstanbul ili Maltepe ilçesinde çalışan 155' i (%54, 4) bayan; 130' u (%45.6) bay olmak üzere toplam 285 öğretmen oluşturmaktadır. Öğretmenlerin branşları Fen bilimleri (Fizik, Kimya ve Biyoloji), Matematik, Sosyal Bilimler (Tarih, Coğrafya ve Felsefe grubu), Teknik ve Mesleki eğitim (Elektronik, Bilgisayar, Elektrik, İnşaat, Motor, Ticaret, Turizm, Büro Yönetimi, Muhasebe, Çocuk Gelişimi ve Hemşirelik),İmam-hatip Meslek Dersleri (K. Kerim, Fıkıh, Kelam, Tefsir ve Din Kültürü),Yabancı dil (İngilizce, Arapça), Rehberlik ve Görsel Sanatlar (Müzik, Beden eğitimi ve Resim) dan oluşmaktadır.

Araştırma sonuçlarının sağlıklı olabilmesi için farklı türde okullarda çalışan öğretmenlere ulaşılmıştır. Bu çalışmanın örneklemini aynı tür okullarda rastgele seçim yapılarak 4 Anadolu Lisesi 1 Sağlık Meslek Lisesi,1 Çok Programlı Lise,2 İmam Hatip Lisesi ve 5 Meslek Lisesi olmak üzere 13 lisede çalışan 285 öğretmen oluşturmaktadır. Bu 285 öğretmene iki adet anket uygulanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptığı okul türleri şunlardır;

1-Anadolu Lisesi

2-Çok programlı lise

3-Anadolu İmam-hatip Lisesi

4-Sağlık Meslek Lisesi

5-Meslek Lisesi (Ticaret Meslek, Teknik ve Endüstri Meslek ve Kız Meslek Liseleri)

3.3. Veri Toplama Araçları

Yapılan bu çalışmada öğretmenlere demografik özelliklerine ilişkin kişisel bilgiler ile kişiler arası öz yeterlik inancını belirlemek amacıyla kişiler arası öz yeterlik ölçeği (KÖYÖ) ve Kendilerine Saygılarını belirlemek amacıyla kendine saygı ölçeği (KSÖ) uygulanmıştır.

3.3.1. Kişisel bilgi formu

Bu form araştırmacı tarafından öğretmenlerin demografik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla hazırlanmıştır. Öğretmenlere doldurulacak bu formla öğretmenlerin; cinsiyet, branş, mesleki kıdem, çalıştığı kurum türü, mezun olduğu fakülte ve eğitim durumu ile ilgili bilgiler elde edilmeye çalışılmıştır.

3.3.2. Kişiler-arası öz yeterlik ölçeği (Teacherinterpersonal self-efficacy)

Browsers ve Tomic tarafından geliştirilen ve Türkçe' ye Çapri ve Kan tarafından uyarlanan KÖYÖ, 1-Kesinlikle Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Kararsızım, 4-Katılıyorum, 5-Tamamen Katılıyorum şeklinde 5'li likert tipi ölçme aracıdır.

Kapsamı: Öğretmenlerin a) sınıftaki öğrencilerin davranışlarını yönetme, b) meslektaşlarından destek elde etme ve c) idarecilerinden destek elde etme yeteneklerine ilişkin inançlarını değerlendirmeye yönelik geliştirilmiştir.

Ölçek 18 maddeden ve üç alt boyuttan oluşmaktadır:

1-Sınıf yönetiminde algılanan öz yeterlik (SYÖY)

2-İdarecilerden elde edilen desteğe ilişkin algılanan öz yeterlik (İDÖY)

3-Meslektaşlardan elde edilen desteğe ilişkin algılanan öz yeterlik (MDÖY)

Ölçeğin alt boyutlarından alınan puanlar yükseldikçe bireyin ilgili kişilerarası öz yeterlik türüne sahip olduğu söylenebilir. Ölçek toplam puan da vermektedir. Yüksek puanlar yüksek düzeyde kişiler arası öz yeterliği göstermektedir. Ölçekten alınabilecek puanlar 18 ile 90 arasında değişmektedir.

3.3.3. Kendine saygı ölçeği(KSÖ)

Kendine Saygı Ölçeği, 1-Hiçbir zaman, 2-Nadiren, 3-Ara sıra, 4-Sık sık, 5-Her zaman olmak üzere 5 dereceli likert tipi, 20 madde içermektedir. Maddelerden 3, 4,

6, 7 ve 12. maddeler olumsuz, diğer maddeler olumludur. Olumlu maddelerde “Her zaman” yanıtı 5, “Hiçbir zaman” yanıtı 1 puan alırken, olumsuz maddelerden “Her zaman” yanıtı 1, “Hiçbir zaman” yanıtı ise 5 puan almaktadır. Ölçekten alınan puan düşükse düşük kendine saygı ölçekten alınan puan yüksek ise yüksek kendine saygı ortaya çıkmaktadır. Ölçekten alınacak puanlar 20 ila 100 arasında değişmektedir (Kuzgun& Bacanlı, 2005).

3.4.AnketlereAit Güvenirlik Analizi Sonuçları

3.4.1.Kendine saygı ölçeğinin güvenirliliğine ilişkin yapılan çalışmalar

KSÖ’ nün güvenirliliği iç tutarlılığı Cronbach Alpha katsayısı ve kararlılık katsayıları incelenerek belirlenmiştir. Yapılan hesaplama sonucunda ölçeğin $\alpha=.81$ olarak belirlenmiştir. Ölçeğin iç tutarlılığı yüksektir. 15 gün ara ile yapılan test tekrar test yöntemi 70 öğrenciyle yapılmıştır. Güvenirlik katsayısı .84 bulunmuştur. Gurney (1998)’e göre test tekrar test güvenirliliğinin .80 olması yeterlidir. Dolayısıyla KSÖ ile ilgili yukarıda verilen psikometrik değerler aracın geçerliği ve güvenirliliği için yeterli olarak değerlendirilmiştir.

3.4.2.Öğretmen kişilerarası özyeterlik ölçeğinin güvenirliliğine ilişkin yapılan çalışmalar

KÖYÖ’ nin iç tutarlılığı Cronbach alfa iç tutarlık güvenirlik katsayıları ölçeğinin bütünü için .93, birinci ve ikinci faktör için .91, üçüncü faktör için .89 olarak bulunmuştur. Dört hafta arayla yapılan uygulamada testin tekrar yöntemi güvenirlik katsayısı .80 olarak bulunmuştur. İli yarı test korelasyon katsayısı .90 olarak hesaplanmıştır.

3.5.Verilerin Çözümlemesi

Kişisel bilgiler, Kişiler arası öz yeterlik ölçeği ve kendine saygı ölçeğinden çıkan sonuçlar SPSS 15.0 programı aracılığıyla bilgisayara girilerek analiz edilmiştir.

Analiz sırasında bağımsız değişkenler için betimleyici frekans ve yüzde dağılımları hesaplanmış, ölçeklerin toplam puanları için ise $\bar{x}$, s_s , s_{Sh} değerleri hesaplanmıştır. Daha sonra grupların dağılımlarına bakılıp normal dağılım gösteren gruplar için ($N>30$) parametrik teknikler, normal dağılım göstermeyen gruplar için ($N<30$) non-parametrik teknikler kullanılmıştır. Buna göre;

1-Araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin kişiler arası öz yeterlik ile Kendilerine Saygı toplam puanlarının cinsiyet ve mezun oldukları fakülte değişkenleri arasında manidar bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla grup sayısının iki olduğu ve grupların normal dağılım gösterdiği parametrik bir teknik olan bağımsız grup t testi,

2-Araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin kişiler arası öz yeterlik ile kendilerine saygı toplam puanlarının branş, çalıştığı kurum türü, eğitim durumu değişkenleri arasında manidar bir fark olup olmadığını belirlemek üzere grup sayısının üç veya daha fazla olduğu ve grupların normal dağılım göstermediği durumlarda yapılan non-parametrik Kruskal Wallis-H Testi,

3-Araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin kişiler arası öz yeterlik ile kendilerine saygı toplam puanlarının mesleki kıdem değişkeni arasında manidar bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla grup sayısının üç veya daha fazla olduğu ve grupların normal dağılım gösterdiği durumlarda yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA),

4- Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapıldıktan sonra gruplar arasında manidar bir fark bulunduğunda, farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek üzere önce varyansların homojenlik durumu için Levene's testi yapılmış ve varyansların homojen olduğu saptanmış bunun üzerine Post-Hoc Lsd,

5-Non-parametrik Kruskal Wallis-H testi yapıldıktan sonra gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunduğunda farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla grupların normal dağılım göstermediği durumlarda kullanılan Non-parametrik Mann Whitney-U testi,

6-Araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin kişiler arası öz yeterlik ile kendilerine saygı ölçeklerinden aldıkları puanların arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına bakmak için grupların normal dağılım gösterdiği durumlarda kullanılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi kullanılmıştır.

Elde edilen veriler manidarlık açısından minimum $p < ,05$ seviyesinde denenmiş, diğer manidarlık seviyeleri ayrıca belirtilmiştir. Bulgular çalışmanın hedefine yönelik olarak çizelgeler halinde sonuçlanmıştır.

4.BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın bağımsız değişkenlerine ilişkin (araştırma grubunun demografik yapısı) elde edilen bulgular ile araştırmanın amaç ve alt amaçlarına ilişkin analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

4.1.Araştırma Grubunun Demografik Yapısına İlişkin Bulgular

Çizelge 4.1: Öğretmenlerin Branşlarına Yönelik Sonuçlar

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Fen-Mat	75	26,3	26,3	26,3
Sos- Edeb	76	26,7	26,7	53,0
Teknik-Meslek	49	17,2	17,2	70,2
İhl Meslek	21	7,4	7,4	77,5
Görsel Sanat	23	8,1	8,1	85,6
Yabancı Dil	32	11,2	11,2	96,8
Rehberlik	9	3,2	3,2	100,0
TOPLAM	285	100,0	100,0	

Çizelgede görüldüğü üzere araştırma grubunun 75'i (%26. 3) Fen Bilimleri ve Matematik branşında, 76 'sı (%26. 7) Sosyal bilimler ve Edebiyat branşında,49'u (%17.2) Teknik ve Meslek dersleri branşında, 21'i(%7.4) İmam Hatip Meslek dersleri branşında, 23'ü (%8.1) Görsel Sanatlar branşında, 32'si (%11.2) yabancı dil branşında, 9'u (%3.2) Rehberlik branşında görev yapmaktadır.

Çizelge 4.2: Öğretmenlerin Cinsiyetlerine İlişkin Veriler

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Kadın	155	54,4	54,4	54,4
Erkek	130	45,6	45,6	100,0
Toplam	285	100,0	100,0	

Çizelgede görüldüğü üzere araştırma grubunun 155' i (%54. 4) bayan; 130' u (%45. 6) bay olmak üzere toplam 285 öğretmenden oluşmaktadır

Çizelge 4.3: Öğretmenlerin Mesleki Kıdem Yılına Göre Durumu

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
1-5 Yıl	49	17,2	17,2	17,2
6-10 Yıl	34	11,9	11,9	29,1
11-15 Yıl	90	31,6	31,6	60,7
16-20 Yıl	67	23,5	23,5	84,2
21-25 Yıl	45	15,8	15,8	100,0
Toplam	285	100,0	100,0	

Çizelgede görüldüğü üzere 49 kişi (%17.2) 1-5 yıl arası; 34 kişi (%11.9) 6-10 yıl arası,90 kişi (%31.6) 11-15 yıl arası; 67 kişi (%23.5) 16-20 yıl arası ; 45 kişi (%15,8) 21-25 yıl arası hizmet süresine sahiptir.

Çizelge 4.4: Öğretmenlerin Çalıştığı Kurumlara Göre Dağılımı

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Anadolu Lisesi	84	29,5	29,5	29,5
Sağlık Meslek Lisesi	24	8,4	8,4	37,9
Meslek Lisesi	93	32,6	32,6	70,5
Çok Programlı Lise	28	9,8	9,8	80,4
İmam Hatip Lisesi	56	19,6	19,6	100,0
Toplam	285	100,0	100,0	

Çizelgede görüldüğü üzere 84 kişi (%29. 5) Anadolu lisesinde, 24 kişi (%8.4) Sağlık meslek lisesinde,93 kişi (%32.6) Meslek lisesinde,28 kişi (%9.8)Çok programlı lisede, 56 kişi (%19. 6) İmam Hatip ve Anadolu İmam Hatip lisesinde görev yapmaktadır.

Çizelge 4.5: Öğretmenlerin Mezun Olduğu Fakültelere İlişkin Bilgiler

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Eğitim Fakültesi	148	51,9	51,9	51,9
Diğer	137	48,1	48,1	100,0
Toplam	285	100,0	100,0	

Çizelgede görüldüğü üzere 148 kişi (% 51. 9) Eğitim Fakültesinden mezun olup,137 kişi diğer fakültelerden mezun olmuştur.

Çizelge 4.6: Öğretmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Sonuçlar

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Lisans	220	77,2	77,2	77,2
Lisansüstü	61	21,4	21,4	98,6
Diğer	4	1,4	1,4	100,0
Toplam	285	100,0	100,0	

Çizelgede görüldüğü üzere 220 kişi (%77. 2) lisans; 61 kişi (%21.4) Yüksek lisans; 4 kişi (%1. 4) diğer grupta bulunmaktadır.

4.2.Araştırmanın Amaç Ve Alt Amaçlarına Yönelik Bulgular

Çizelge 4.7: Kişiler Arası Öz Yeterlik Ölçeği Puanlarına Yönelik Bilgiler

Gruplar	N	x	ss
(SYÖY)	285	28,16	4,46
(İDÖY)	285	20,18	3,66
(MDÖY)	285	21,39	3,18
Toplam	285	69,73	12,30

Çizelge 4.8: Kendine Saygı Ölçeği Puanlarına İlişkin Değerler

Gruplar	N	x	ss
Kendine Saygı	285	81,65	9,83
Toplam	285	81,65	9,83

Çizelge 4.9: (SYÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Farklılığını Tespit Etmeye Yönelik t-testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
SYÖY	Kadın	155	28,11	4,3	,35	-,143	283	,886
	Erkek	130	28,20	4,6	,40			

Çizelgede görülebileceği üzere, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin SYÖY puanları ve cinsiyet arasında manidar bir farklılığı tespiti yönelik ilişkisiz grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları farklılık göstermemektedir ($t=-,143$; $p>,05$).

Çizelge 4.10: (İDÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Farklılığını Tespit Etmeye Yönelik t-testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
İDÖY	Kadın	155	20,06	3,7	,30	-,56	283	,58
	Erkek	130	20,30	3,6	,31			

Çizelgede görülebileceği üzere, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin İDÖY puanları ile cinsiyet arasındaki farklılığın tespiti için yapılan test sonucunda,

grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiki olarak manidar bulunmamıştır ($t=-,56$; $p>,05$).

Çizelge 4.11: (MDÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Farklılığını Tespit Etmeye Yönelik t-testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	$Sh_{\bar{x}}$	<i>t</i> Testi		
						<i>t</i>	<i>Sd</i>	<i>p</i>
MDÖY	Kadın	155	21,62	3,0	,23	1,37	283	,017
	Erkek	130	21,10	3,4	,29			

Çizelgede görülebileceği üzere, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin MDÖY puanları ile öğretmenlerin cinsiyet değişkeni arasında manidar bir fark olup olmadığını tespit için yapılan testin sonunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık manidardır ($t=1,37$; $p<,05$). Buna göre kadın öğretmenlerin MDÖY puanlarının erkek öğretmenlerin MDÖY puanlarına göre daha fazla olduğu söylenebilir.

Çizelge 4.12: Kendine Saygı Ölçeği Puanlarının Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Farklılığını Tespit Etmeye Yönelik t-testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>SS</i>	$Sh_{\bar{x}}$	<i>t</i> Testi		
						<i>t</i>	<i>Sd</i>	<i>p</i>
KENDİNE SAYGI	Kadın	155	82,94	9,2	,73	2,44	283	,015
	Erkek	130	80,11	10,4	,91			

Çizelgede görülebileceği üzere, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin kendine saygı puanları ile öğretmenlerin cinsiyet değişkeni arasında manidar bir farklılık tespit etmek için yapılan test sonunda aritmetik ortalamalar arasındaki farklılık manidardır ($t=2,44$; $p<,05$). Buna göre kadın öğretmenlerin kendilerine saygılarının erkek öğretmenlere göre daha fazla olduğu söylenebilir.

Çizelge 4.13: (SYÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Mezun Oldukları Fakültelelere Göre Farklılığını Tespite Yönelik t- testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	SS	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
SYÖY	Eğitim Fak	148	27,78	4,2	,34	-1,50	283	,134
	Diğer	137	28,57	4,8	,40			

Çizelgede görülebileceği üzere, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin SYÖY puanları ile mezun oldukları fakülte değişkeni arasında manidar bir farklılık tespit etmek için yapılan test sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasında farklılık manidardır ($t=-1,502$; $p>,05$).

Çizelge 4.14: (İDÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Mezun Oldukları Fakültelelere Göre Farklılığını Tespite Yönelik t-testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	SS	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
İDÖY	Eğitim Fak	148	20,36	3,4	,28	0,90	283	,365
	Diğer	137	19,97	4,0	,33			

Çizelgede görülebileceği üzere, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin İDÖY puanları ile mezun oldukları fakülte değişkeni arasında manidar bir farklılığın tespiti amacıyla yapılan söz konusu testin sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak manidar olmadığı belirtilmiştir ($t=0,90$; $p>,05$).

Çizelge 4.15: (MDÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Mezun Oldukları Fakültelelere Göre Farklılığını Tespite Yönelik t-testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	SS	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
MDÖY	Eğitim Fak	148	21,41	3,1	,26	0,12	283	,90
	Diğer	137	21,37	3,2	,28			

Çizelgede görülebileceği üzere, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin MDÖY puanları ile öğretmenlerin mezun oldukları fakülte değişkeni arasında manidar bir fark olup olmadığını tespit için yapılan bağımsız grup t testi sonucunda aritmetik ortalamalardaki farklılık manidar değildir ($t=0,12$; $p>,05$).

Çizelge 4.16: Kendine Saygı Ölçeği Puanlarının Öğretmenlerin Mezun oldukları Fakültelelere Göre Farklılığını Tespite Yönelik Yapılan t-testi Sonuçlar

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	SS	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
KENDİNE SAYGI	Eğitim Fak	148	80,79	10	,82	-1,54	283	,13
	Diğer	137	82,57	9,7	,82			

Çizelgede görülebileceği üzere, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin kendine saygı puanları ile öğretmenlerin mezun oldukları fakülte değişkeni arasında manidar bir fark olup olmadığını tespit için yapılan test sonucunda aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak manidar bulunmamıştır ($t=-1,54$; $p>,05$).

Çizelge 4.17: (SYÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre Farklılığına Yönelik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
SYÖY	Fen-Mat	75	136,50	1,99	6	,92
	Sos-Edeb	76	144,95			
	Teknik-Meslek	49	150,38			
	İhl Meslek	21	140,71			
	Görsel Sanat	23	155,96			
	Yabancı Dil	32	133,17			
	Rehberlik	9	147,67			
	TOPLAM	285				

Çizelgeden anlaşılacağı gibi, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin SYÖY puanları ile branşlar arasında manidar bir fark olup olmadığını tespit için yapılan Non-parametrik Kruskal Wallis –H testi sonucunda sıralamalar ortalamalar arasındaki farklılık manidar değildir ($x^2=1,99$; $p >,05$).

Çizelge 4.18: (İDÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Branşlarına Göre Farklılığına Yönelik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
İDÖY	Fen-Mat	75	132,95	4,15	6	,66
	Sos-Edeb	76	148,30			
	Teknik-Meslek	49	153,17			
	İhl Meslek	21	146,17			
	Görsel Sanat	23	122,09			
	Yabancı Dil	32	146,83			
	Rehberlik	9	159,00			
	TOPLAM	285				

Çizelgeden anlaşılacağı gibi, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin İDÖY puanları ile branş değişkeni arasında manidar bir fark olup olmadığını tespit için yapılan Non-parametrik Kruskal Wallis–H testi sonucunda sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak manidar değildir ($\chi^2 = 4,15$; $P >,05$).

Çizelge 4.19: (MDÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Branşlarına Göre Farklılığına Yönelik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	P
MDÖY	Fen-Mat	75	134,07	6,75	6	,34
	Sos-Edeb	76	148,68			
	Teknik-Meslek	49	145,94			
	İhl Meslek	21	158,86			
	Görsel Sanat	23	114,78			
	Yabancı Dil	32	160,50			
	Rehberlik	9	126,28			
	TOPLAM	285				

Çizelgeden anlaşılacağı gibi, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin MDÖY puanları ile branş değişkeni arasında manidar bir fark olup olmadığını tespit için yapılan Non-parametrik Kruskal Wallis –H testi sonucunda sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılık manidar değildir ($\chi^2 = 6,75$; $P >,05$).

Çizelge 4.20: Kendine Saygı Ölçeği Puanlarının Öğretmenlerin Branşlarına Göre Farklılığına Yönelik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Kendine Saygı	Fen-Mat	75	128,52	8,51	6	,20
	Sos-Edeb	76	156,99			
	Teknik-Meslek	49	135,42			
	İhl Meslek	21	128,33			
	Görsel Sanat	23	164,50			
	Yabancı Dil	32	155,53			
	Rehberlik	9	121,56			
	TOPLAM	285				

Çizelgeden anlaşılacağı gibi, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin Kendine Saygı puanları ile branş değişkeni arasında manidar bir fark olup olmadığını tespit için yapılan Non-parametrik Kruskal Wallis –H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak manidar değildir ($x^2=8,51$; $p >,05$).

Çizelge 4.21: (SYÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Çalıştığı Kurum Türüne Göre Farklılığına Yönelik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
	Anadolu Lisesi	84	133,79			
	Sağlık Meslek Lisesi	24	183,04			
SYÖY	Meslek Lisesi	93	154,20	12,31	4	,02
	Çok Programlı Lise	28	141,84			
	İmam Hatip Lisesi	56	121,63			
	TOPLAM	285				

Çizelgeden anlaşılacağı gibi, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin SYÖY puanları ile çalıştığı kurum türü değişkeni arasında manidar bir fark olup olmadığını tespit için Kruskal Wallis –H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak manidardır ($x^2=12,31$; $p <,05$). Bu işlemden sonra Kruskal Wallis –H sonrası manidar farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere başka bir test olmadığından ikili karşılaştırmalar için kullanılan Mann-Whitney-U uygulanmıştır.

Çizelge 4.22: (SYÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Çalıştığı Kurum Türüne Göre Farklılığına İlişkin Mann-Whitney-U Testi sonuçları

Gruplar	Anadolu Lisesi	Sağlık Meslek Lisesi	Meslek Lisesi	Çok Programlı Lise	İmam Hatip Lisesi
Anadolu Lisesi	$\bar{x}_{sıra}=133,79$	$p <,05$	$p >,05$	$p >,05$	$p >,05$
Sağlık Meslek Lisesi		$\bar{x}_{sıra}=183,04$	$p >,05$	$p >,05$	$p <,05$
Meslek Lisesi			$\bar{x}_{sıra}=154,2$	$p >,05$	$p <,05$
Çok Programlı Lise				$\bar{x}_{sıra}=141,84$	$p >,05$
İmam Hatip Lisesi					$\bar{x}_{sıra}=121,63$

Çizelgede görüldüğü gibi, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin SYÖY Puanları ile Öğretmenlerin çalıştığı kurum türü değişkeni arasındaki farklılığını tespit için yapılan non-parametrik Mann-Whitney –U analizi sonucunda;

Farklılıklardan birincisinin, Anadolu Lisesi ve Sağlık Meslek Lisesi arasında sağlık meslek lisesi lehine gerçekleştiği belirlenmiştir ($p < ,05$). Yani Sağlık Meslek Lisesinde çalışan öğretmenler Anadolu Lisesinde çalışan öğretmenlere göre sınıftaki öğrenci davranışlarını daha iyi yönetmektedir.

Farklılıklardan ikincisinin, Sağlık Meslek Lisesi ve İmam Hatip Liseleri arasında yine Sağlık Meslek Lisesi lehine gerçekleştiği görülmektedir ($p < ,05$). Yani Sağlık Meslek Lisesinde çalışan öğretmenler İmam Hatip Liselerinde çalışan öğretmenlere göre sınıftaki öğrenci davranışlarını daha iyi yönetmektedir.

Diğer bir farklılık da Meslek Liseleri ve İmam Hatip Liseleri arasında Meslek Liseleri lehine gerçekleşmiştir ($p < ,05$). Yani Meslek Liselerinde çalışan öğretmenler İmam Hatip Liselerinde çalışan öğretmenlere göre sınıftaki öğrenci davranışlarını daha iyi yönetmektedir.

Çizelge 4.23: (İDÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Çalıştığı Kurum Türüne Göre Farklılığına İlişkin Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
İDÖY	Anadolu Lisesi	84	142,36	14,08	4	,007
	Sağlık Meslek Lisesi	24	151,46			
	Meslek Lisesi	93	163,58			
	Çok Programlı Lise	28	110,55			
	İmam Hatip Lisesi	56	122,38			
	TOPLAM	285				

Çizelgeden anlaşılacağı gibi, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin İDÖY puanları ile çalıştığı kurum türü değişkeni arasında manidar bir fark olup olmadığını tespit için Non-parametrik Kruskal Wallis –H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak manidardır ($x^2 = 14,08$; $p < ,05$).

Bu işlemden sonra Kruskal Wallis –H sonrası elde edilen manidar farklılık için başka test bulunmadığı için Mann-Whitney-U uygulanmıştır.

Çizelge 4.24: (İDÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Çalıştığı Kurum Türüne Göre Farklılığına İlişkin Mann-Whitney-U Testi Sonuçları

Gruplar	Anadolu Lisesi	Sağlık Meslek Lisesi	Meslek Lisesi	Çok Programlı Lisesi	İmam Hatip Lisesi
Anadolu Lisesi	$\bar{x}_{sıra} = 142,36$	$p >,05$	$p >,05$	$p >,05$	$p >,05$
Sağlık Meslek Lisesi		$\bar{x}_{sıra} = 151,46$	$p >,05$	$p >,05$	$p >,05$
Meslek Lisesi			$\bar{x}_{sıra} = 163,58$	$p <,05$	$p <,05$
Çok Programlı Lise				$\bar{x}_{sıra} = 110,55$	$p >,05$
İmam Hatip Lisesi					$\bar{x}_{sıra} = 122,38$

Çizelgede görüldüğü gibi, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin İDÖY puanları ile öğretmenlerin çalıştığı kurum türü değişkeni arasında manidar bir fark olup olmadığını tespit için uygulanan non-parametrik Mann-Whitney –U analizinde;

Farklılıklardan birincisinin, Meslek Lisesi ve Çok Programlı Lise arasında Meslek Lisesi lehine gerçekleştiği belirlenmiştir ($p <,05$). Yani Meslek Lisesinde çalışan öğretmenler Çok Programlı Lisede çalışan öğretmenlere göre okul idarecilerden daha çok destek almaktadırlar.

Farklılıklardan ikincisinin, Meslek lisesi ve İmam Hatip liseleri arasında yine Meslek Lisesi lehine gerçekleştiği görülmektedir ($p <,05$). Yani Meslek Lisesinde çalışan

öğretmenler İmam Hatip Liselerinde çalışan öğretmenlere göre okul idarecilerden daha çok destek almaktadırlar.

Çizelge 4.25: (MDÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Çalıştığı Kurum Türü İçin Farklılığına Yönelik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
MDÖY	Anadolu Lisesi	84	125,24	7,04	4	,13
	Sağlık Meslek Lisesi	24	165,58			
	Meslek Lisesi	93	151,71			
	Çok Programlı Lise	28	148,64			
	İmam Hatip Lisesi	56	142,67			
	Toplam	285				

Çizelgeden anlaşılacağı gibi, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin MDÖY puanları ile çalıştığı kurum türü değişkeni arasında manidar bir fark olup olmadığını tespitine yönelik yapılan Non-parametrik Kruskal Wallis –H testinde grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak manidar değildir ($x^2=7,04$; $p >,05$).

Çizelge 4.26: Kendine Saygı Ölçeği Puanlarının Öğretmenlerin Çalıştığı Kurum Türü İçin Farklılığına Yönelik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Kendine Saygı	Anadolu Lisesi	84	146,12	10,75	4	,030
	Sağlık Meslek Lisesi	24	176,33			
	Meslek Lisesi	93	143,71			
	Çok Programlı Lise	28	156,41			
	İmam Hatip Lisesi	56	116,15			
	Toplam	285				

Çizelgeden anlaşılacağı gibi, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin Kendine Saygı puanları ile çalıştığı kurum türü değişkeni arasında manidar bir farklılığın tespiti için yapılan Non-parametrik Kruskal Wallis –H testinde sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak manidardır ($x^2=10,75$; $p <,05$).

Bu işlemde sonra Kruskal Wallis –H sonrası tespit edilen manidar farklılığın tespiti için başka bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalar için yapılan Mann-Whitney-U uygulanmıştır.

Çizelge 4.27: Kendine Saygı Ölçeği Puanlarının Öğretmenlerin Çalıştığı Kurum Türü İçin Farklılığına İlişkin Mann-Whitney-U Testi Sonuçları

Gruplar	Anadolu Lisesi	Sağlık Meslek Lisesi	Meslek Lisesi	Çok Programlı Lise	İmam Hatip Lisesi
Anadolu Lisesi	$\bar{x}_{sıra} = 146,12$	$P >,05$	$P >,05$	$P >,05$	$P <,05$
Sağlık Meslek Lisesi		$\bar{x}_{sıra} = 176,33$	$P >,05$	$P >,05$	$P <,05$
Meslek Lisesi			$\bar{x}_{sıra} = 143,71$	$P >,05$	$P >,05$
Çok Programlı Lise				$\bar{x}_{sıra} = 156,41$	$P <,05$
İmam Hatip Lisesi					$\bar{x}_{sıra} = 116,15$

Çizelgede görüldüğü gibi, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin Kendine Saygı toplam puanları ile Öğretmenlerin çalıştığı kurum türü değişkeni arasında manidar bir fark olup olmadığını tespit için non-parametrik Mann-Whitney –U analizi sonucunda;

Farklılıklardan birincisinin Anadolu Lisesi ve İmam Hatip Lisesi arasında Anadolu Lisesi lehine gerçekleştiği belirlenmiştir ($p <,05$). Yani Anadolu Lisesinde çalışan öğretmenlerin kendilerine saygıları İmam Hatip Lisesinde çalışan öğretmenlere göre kendilerine saygıları daha yüksektir.

Farklılıklardan ikincisininSağlık Meslek Lisesi ve İmam Hatip Liseleri arasında Sağlık Meslek Lisesi lehine gerçekleştiği görülmektedir ($p<,05$). Yani Sağlık Meslek Lisesinde çalışan öğretmenlerin kendilerine saygıları İmam Hatip Liselerinde çalışan öğretmenlere göre daha yüksektir.

Farklılıklardan üçüncüsünün Çok Programlı Lise ve İmam Hatip Liseleri arasında Çok Programlı Lise lehine gerçekleştiği görülmektedir ($p<,05$). Yani Çok Programlı Lisede çalışan öğretmenlerin kendilerine saygıları İmam Hatip Liselerinde çalışan öğretmenlere göre daha yüksektir.

Çizelge 4.28: (SYÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Eğitim Durumu İçin Farklılığına Yönelik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
SYÖY	Lisans	220	144,19	1,83	2	0,40
	Lisansüstü	61	142,30			
	Diğer	4	88,25			
	Toplam	285				

Çizelgeden anlaşılacağı gibi, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin SYÖY puanları ile eğitim durumu değişkeni arasında manidar bir fark olup olmadığını anlamak için Non-parametrik Kruskal Wallis –H testi yapılmış, t estin sonucunda sonucunda, sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak manidar değildir ($x^2=1,83$; $p>,05$).

Çizelge 4.29: (İDÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Eğitim Durumuna Göre Farklılığına Yönelik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
İDÖY	Lisans	220	142,73	0,94	2	0,40
	Lisansüstü	61	144,68			
	Diğer	4	132,50			
	TOPLAM	285				

Çizelgeden anlaşılacağı gibi, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin İDÖY puanları ile eğitim durumu değişkeni arasında manidar bir fark olup olmadığını tespit için yapılan Non-parametrik Kruskal Wallis –H testi sonrasında sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak manidar değildir ($x^2 = 0,94$; $p > ,05$).

Çizelge 4.30: (MDÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Eğitim Durumuna Göre Farklılığına Yönelik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
MDÖY	Lisans	220	144,53	1,30	2	0,52
	Lisansüstü	61	140,35			
	Diğer	4	99,13			
	TOPLAM	285				

Çizelgeden anlaşılacağı gibi, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin MDÖY puanları ile eğitim durumu değişkeni arasında manidar bir fark olup olmadığını anlamak için yapılan Non-parametrik Kruskal Wallis –H testiakabinde grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak manidar değildir ($x^2 = 1.30$; $p > ,05$).

Çizelge 4.31: Kendine Saygı Ölçeği Puanlarının Eğitim Durumuna Göre Farklılığına Yönelik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Kendine Saygı	Lisans	220	145,57	2,40	2	0,30
	Lisansüstü	61	137,48			
	Diğer	4	86,13			
	TOPLAM	285				

Çizelgeden anlaşılacağı gibi, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin Kendine Saygı puanları ile eğitim durumu değişkeni arasında manidar bir fark olup olmadığını tespit için yapılan Non-parametrik Kruskal Wallis –H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak manidar bulunmamıştır ($\chi^2 = 2,40$; $p > ,05$).

Çizelge 4.32: (SYÖY) Alt boyut Puanlarının Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Farklılığını Tespit İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

$f, \bar{x}$ ve SS Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	N	$\bar{x}$	SS	Var. K.	KT	Sd	KO	F	P
SYÖY	1-5 YIL	49	27,20	3,92	G.Arası	195,94	4	48,99	2,52	,042
	6-10 YIL	34	29,20	3,85	G.İçi	5444,57	280	19,44		
	11-15 YIL	90	27,37	4,80	Toplam	5640,51	284			
	16-20 YIL	67	28,85	4,17						
	21-25 YIL	45	28,91	4,87						
	Total	285	28,15	4,45						

Çizelgede görüldüğü gibi, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin SYÖY puanları ile mesleki kıdem değişkeni arasında manidar bir fark olup olmadığını tespit için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmış, aritmetik ortalamaları arasında manidar bir farklılık bulunmuştur ($F=2,52$; $p < ,05$).

ANOVA sonrası post-hoc çoklu tekniğinin hangisinin uygulanacağına dair fikir edinmek için öncelikle Levene's testi ile varyanslarının homojen olup olmadığına bakılıp ,varyansların homojen olduğu saptanmıştır ($L_F=0.63$; $p > ,05$). Bunun üzerine alpha tipi hataya karşı hassas olan LSD çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Test sonucu aşağıda belirtilmiştir.

Çizelge 4.33: (SYÖY) Alt boyut Puanlarının Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Farklılığını Tespite Yönelik Post-Hoc LSD Testi Sonuçları

Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	Sh $_{\bar{x}}$	<i>p</i>
1-5 YIL	6-10 YIL	-2,00	,98	,043
	11-15 YIL	-,162	,78	,836
	16-20 YIL	-1,64	,82	,048
	21-25 YIL	-1,70	,91	,062
6-10 YIL	1-5 YIL	2,00	,98	,043
	11-15 YIL	1,84	,89	,039
	16-20 YIL	,36	,93	,702
	21-25 YIL	,29	1,00	,769
11-15 YIL	1-5 YIL	,16	,78	,836
	6-10 YIL	-1,84	,89	,039
	16-20 YIL	-1,48	,71	,038
	21-25 YIL	-1,54	,80	,056
16-20 YIL	1-5 YIL	1,65	,83	,048
	6-10 YIL	-,36	,93	,702
	11-15 YIL	1,49	,71	,038
	21-25 YIL	-,06	,85	,943
21-25 YIL	1-5 YIL	1,71	,91	,062
	6-10 YIL	-,29	1,00	,769
	11-15 YIL	1,54	,81	,056
	16-20 YIL	,060	,85	,943

Çizelgede görüldüğü gibi , araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin mesleki kıdemlerine farklılığını tespit için yapılan post-hoc LSD testi sonucunda; gruplar arasında istatistiksel olarak manidar bir farklılık görülmüştür ($p<,05$).1-5 yıl arası ile 6-10 yıl arası öğretmenler arasında,1-5 yıl arası lehine istatistiksel olarak anlamlı sonuç edilmiştir ($p<,05$).Bu durum mesleki kıdemi 1-5 yıl arası olan öğretmenlerin mesleki kıdemi 6-10 arası olanlara nazaran SYÖY puanlarının daha fazla olduğunu göstermektedir.6-10 yıl arası ile 11-15 yıl arası öğretmenler arasında,6-10 yıl arası lehine istatistiksel olarak manidar bir fark bulunmuştur ($p<,05$).Bu durum mesleki kıdemi 6-10 yıl arası olan öğretmenlerin mesleki kıdemi 11-15 arası olan öğretmenlere göre SYÖY puanlarının daha fazla olduğunu göstermektedir.11-15 yıl arası ile 16-20 yıl arası öğretmenler arasında,11-15 yıl arası lehine istatistiksel olarak manidar bir fark bulunmuştur ($p<,05$). Bu durum mesleki kıdemi 11-15 yıl arası olanların mesleki kıdemi 16-20 arası olan öğretmenlere göre SYÖY puanlarının daha fazla olduğunu göstermektedir.

Çizelge 4.34: (İDÖY) Alt Boyut Puanlarının Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Farklılığını Tespite Yönelik Varyans Analizi Sonuçları

f , $\bar{X}$ ve SS Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	N	$\bar{x}$	SS	Var. K.	KT	Sd	KO	F	P
İDÖY	1-5 YIL	49	20,30	3,43	G.Arası	95,11	4	23,78	1,80	0.13
	6-10 YIL	34	20,88	2,69	G.İçi	3706,12	280	13,24		
	11-15 YIL	90	19,35	3,90	Toplam	3801,23	284			
	16-20 YIL	67	20,56	3,58						
	21-25 YIL	45	20,55	3,97						
	TOPLAM	285	20,17	3,66						

Çizelgede görüldüğü gibi, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin İDÖY puanları ile mesleki kıdem değişkeni arasında manidar bir fark olup olmadığını tespit için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrasında aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık manidar değildir ($F=1,80$; $p>,05$).

Çizelge 4.35: (MDÖY) Alt boyut Puanlarının Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Farklılığını Tespite Yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova)Sonuçları

f , $\bar{x}$ ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	N	$\bar{x}$	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p
	1-5 YIL	49	22,08	3,18	G.Arası	91,11	4	22,78	2,31	,058
	6-10 YIL	34	22,17	2,44	G.İçi	2758,66	280	9,85		
	11-15 YIL	90	20,70	3,17	Toplam	2849,77	284			
MDÖY	16-20 YIL	67	21,55	3,14						
	21-25 YIL	45	21,17	3,44						
	TOPLAM	285	21,38	3,16						

Çizelgede görüldüğü gibi, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin MDÖY puanları ile mesleki kıdem değişkeni arasında manidar bir fark olup olmadığını tespiti için uygulanan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrasında aritmetik ortalamalar arasında manidar bir farklılık yoktur ($F=2,31$; $p>,05$).

Çizelge 4.36: Kendine Saygı Ölçeği Puanlarının Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Farklılığına Yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi(Anova) Sonuçları

f , $\bar{x}$ ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	N	$\bar{x}$	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p
	1-5 YIL	49	22,08	3,19	G.Arası	782,36	4	195,59	2,05	,087
	6-10 YIL	34	22,18	2,44	G.İçi	26652,54	280	95,19		
	11-15 YIL	90	20,70	3,18	Toplam	27434,91	284			
Kendine Saygı	16-20 YIL	67	21,55	3,14						
	21-25 YIL	45	21,18	3,44						
	TOPLAM	285	21,39	3,17						

Çizelgede görüldüğü gibi, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin Kendine Saygı puanları ile mesleki kıdem değişkeni arasında manidar bir fark olup olmadığını tespit için uygulanan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasında manidar bir farklılık olmadığı görülmüştür ($F=2,05$; $p>,05$).

Çizelge 4.37: Kendine Saygı Ölçeği Puanları ile Öz yeterlik Puanlarının Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

	Öz yeterlik	(SYÖY)	(İDÖY)	(MDÖY)
r	0,48	0,48	0,32	0,41
Kendine Saygı				
p	,000	,000	,000	,000
N	285	285	285	285

Çizelgede görüldüğü gibi, öğretmenlerin kendine saygı puanları ile öz yeterlik puanları arasındaki ilişkiyi tespit için yapılan pearson çarpım momentler korelasyon analizi sonucunda;

1-Öğretmenlerin kendilerine saygısı ile öz yeterlikleri arasında istatistiksel olarak yüksek düzeyde manidar bir ilişki vardır ($r=,48$; $p<,001$).Bahsedilen bu ilişki orta düzeyde olumlu yöndedir. Başka bir deyişle kendine saygı arttıkça öz yeterlik de artmaktadır.

2- Öğretmenlerin kendilerine saygısı ile SYÖY arasında istatistiksel olarak yüksek düzeyde manidar bir ilişki elde edilmiştir ($r=,48$; $p<,001$).Bu ilişki orta düzeyde olumlu yöndedir. Başka bir deyişle kendine saygı arttıkça SYÖY de artmaktadır.

3-Öğretmenlerin Kendilerine Saygısı ile MDÖY arasında istatistiksel olarak yüksek düzeyde manidar bir ilişki bulunmuştur. ($r=,41$; $p<,001$).Söz konusu ilişki orta düzeyde pozitif yönde gerçekleşmiştir. Başka bir deyişle kendine saygı arttıkça MDÖY de artmaktadır.

4-Öğretmenlerin kendilerine saygısı ile İDÖY arasında istatistiksel olarak yüksek düzeyde manidar bir ilişki bulunmuştur. ($r=,32$; $p<,001$).Söz konusu ilişki orta düzeyde pozitif yönde gerçekleşmiştir. Başka bir deyişle kendine saygı arttıkça İDÖY de artmaktadır.

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1.Kişiler Arası Öz Yeterlik İnançları Alt Boyutlarının ve Kendine Saygının Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi

Araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin kişiler arası öz yeterlik ölçeğinden aldıkları puanlar incelendiğinde; öğretmenlerin SYÖY alt boyutundan (X=28,16) puan; İDÖY alt boyutundan (X=20,18) puan; MDÖY alt boyutundan (X=21,39) puan aldıkları görülmüştür. Öğretmenlerin SYÖY inançları, İDÖY ve MDÖY inançları ve genel olarak kişiler arası öz yeterlik inançlarından elde edilen puanlar ortalamaların üzerinde olduğu için öğretmenlerin SYÖY, İDÖY ve MDÖY inançları yani genel olarak KÖY inançlarının yüksek olduğu söylenebilir. Elde edilen bu sonucun Bedir (2011) tarafından 2010-2011 öğretim yılında İstanbul’ da 119 ilköğretim ve ortaöğretim matematik öğretmenleriyle yapılan bir çalışmada matematik öğretmenlerinin öğretmen yeterlik inançlarının “yeterli” düzeyde olduğu görülmüştür tespitiyle örtüştüğü görülmüştür.

Öğretmenlerin SYÖY’ ün cinsiyet değişkenine göre değişmediği görülmüştür. Buna göre sınıf yönetiminde veya sınıf içi öğrenci yönetiminde erkek ya da kadın öğretmenler arasında farkın olmadığı görülmüştür. Elde edilen bu sonuç, Bandura ve Schunk (1981) ile çelişmekte iken Akbaş ve Çelikkaleli (2006) tarafından yapılan çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretimine yönelik öz yeterlik inançlarının cinsiyetlere göre değişmediği sonucuyla örtüşmektedir. Ayrıca Çelikkaleli ve İnandı (2012) tarafından yapılan çalışmada cinsiyetlerine göre ilköğretim öğretmenlerinin kişilerarası yetkinlik inançları arasında manidar bir farklılık görülmemektedir.

Cinsiyet değişkenine göre farklılaşma olmaması, günümüzdeki kadınların sosyal hayatta daha çok öne çıkmaları, erkeklerle beraber aynı şart ve koşullarda mücadele etmeleri dolayısıyla kendilerine güven duymaları, öğretmenlik mesleğinde de kendilerini yeterli hissetmelerinden kaynaklanabilir. Ayrıca dünyada ve ülkemizde öğretmenlik mesleği kızlar tarafından daha çok istenmektedir (Erden,2005). Dolayısıyla kızların istedikleri mesleği daha rahat yapabileceği inancını taşımaları

kadın öğretmenlerin sınıf içi öğrenci davranışını yönetmeye yönelik öz yeterlik inançlarının erkek öğretmenlerden farklı olmaması sonucunu doğrular.

Ayrıca Kılıçoğlu ve diğ. (2011a) tarafından yapılan “Sosyal Alanlar Öğretmenlerinin Kişilerarası Öz Yeterlik İnançlarının Değerlendirilmesi” adlı çalışmada öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre sınıf yönetimi öz yeterlikleri, erkek ve kadın öğretmenler arasında manidar bir farka rastlanmamıştır.

Öğretmenlerin İDÖY’ ün cinsiyet değişkenine göre değişmediği görülmüştür. Buna göre İdarecilerden destek alma da erkek ya da kadın öğretmenler arasında farkın olmadığı görülmüştür. Kılıçoğlu ve diğ. (2011b) tarafından yapılan “Sosyal Alanlar Öğretmenlerinin Kişiler Arası Öz Yeterlik İnançlarının Değerlendirilmesi” adlı çalışmada Öğretmenlerin idarecilerden aldıkları destekleriyle ilgili öz yeterliklerinin cinsiyet değişkenine göre değişmediği sonucuna varılmıştır.

Öğretmenlerin MDÖY ‘ün cinsiyet değişkenine göre kadınlar lehine değiştiği görülmektedir. Kadınların erkeklere göre daha fazla meslektaş dayanışması yaptığı söylenebilir. Kılıçoğlu ve diğ. (2011c) tarafından yapılan “Sosyal Alanlar Öğretmenlerinin Kişiler Arası Öz Yeterlik İnançlarının Değerlendirilmesi” adlı çalışmada öğretmenlerin meslektaşlarından aldıkları destekleriyle ilgili öz yeterliklerinin erkek ve kadına göre değişmediği sonucuna varılmıştır. Farklı araştırma gruplarında farklı yer ve zamanlarda yapılan araştırmaların sonuçlarının farklı olması sosyal bilim çalışmalarında olağan bir durumdur.

Öğretmenlerin kendilerine saygılarının cinsiyet değişkenine göre kadınlar lehine değiştiği görülmektedir. Kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre kendilerine saygılarının daha yüksek çıktığı söylenebilir. Mullis ve Normandin (1992) yaptıkları çalışmada kendine saygının cinsiyete göre değişmediğini tespit etmişlerdir. Brack, Orr ve Ingersoll (1987) de yapmış oldukları bir araştırmada kadınların erkeklere göre daha düşük benlik saygı düzeyleri olduğunu saptamışlardır (Akt, Koçak, 2008). Farklı ülkelerde farklı zamanlarda yapılan sosyal bilim çalışmalarında farklı sonuçların olması olasıdır.

SYÖY, İDÖY ve MDÖY ve kendine saygı puanlarının öğretmenlerin mezun oldukları fakülte değişkenine göre farklılaşmadığı söylenebilir. Buna göre Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi ve Teknik Eğitim Fakültesi ve İlahiyat Fakültesi mezunu öğretmenlerin kişiler arası öz yeterlik inançları arasında ve kendilerine saygı arasında farklılığın olmadığı söylenebilir.

SYÖY, İDÖY, MDÖY ve kendine saygı puanlarının öğretmenlerin branşlarına göre farklılaşmadığı söylenebilir. Kılıçoğlu ve diğ. (2011) tarafından yapılan “Sosyal

Alanlar Öğretmenlerinin Kişilerarası Öz Yeterlik İnançlarının Değerlendirilmesi” adlı çalışmada öğretmenlerin meslektaşlarından aldıkları destekleriyle ilgili öz yeterliklerinin branşa göre değişmediği görülmektedir. Ayrıca öğretmenlerin idarecilerden aldıkları destekleriyle ilgili öz yeterliklerinin branşlara bakıldığında Edebiyat ve Coğrafya öğretmenleri arasında manidar bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir.

SYÖY puanının öğretmenlerin çalıştığı kurum değişkenine göre farklılaştığı görülmektedir. Sağlık Meslek Lisesinde çalışan öğretmenlerin Anadolu Lisesinde ve İmam Hatip Lisesinde çalışan öğretmenlere göre sınıf yönetiminde algılanan öz yeterlikleri daha yüksektir. Dolayısıyla Sağlık Meslek Lisesinde çalışan öğretmenler sınıftaki öğrenci davranışlarını daha iyi yönettiği söylenebilir. Ayrıca Meslek Liselerinde çalışan öğretmenlerin de İmam-Hatip liselerinde çalışan öğretmenlere göre sınıf yönetiminde algılanan öz yeterlikleri daha yüksektir. Meslek Lisesinde çalışan öğretmenler sınıftaki öğrenci davranışlarını daha iyi yönettiği söylenebilir. Çapri ve Kan (2006) tarafından yapılan çalışmada çalışılan okul türü değişkeninin yalnızca SYÖY puanı üzerinde etkisi olduğu sonucuna varılmıştır. İDÖY puanının öğretmenlerin çalıştığı kurum türü değişkenine göre farklılaştığı görülmektedir. Meslek Lisesinde çalışan öğretmenlerin Çok Programlı Lise ve İmam Hatip Liselerinde çalışan öğretmenlere göre İDÖY’ ün daha yüksek olduğu yani okul idarecilerden daha çok destek aldıkları söylenebilir. MDÖY puanının öğretmenlerin çalıştığı kurum türüne göre farklılaşmadığı görülmektedir.

Kendine saygı ölçeğinden elde edilen puanın öğretmenlerin çalıştığı kurum türü değişkenine göre farklılaştığı görülmektedir. Anadolu Lisesinde çalışan öğretmenlerin kendilerine saygıları İmam Hatip Lisesinde çalışan öğretmenlere göre kendilerine saygılarının daha yüksek olduğu söylenebilir. Sağlık Meslek Lisesinde çalışan öğretmenlerin de kendilerine saygıları İmam Hatip Liselerinde çalışan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca Çok Programlı Lisede çalışan öğretmenlerin de kendilerine saygıları İmam Hatip Liselerinde çalışan öğretmenlere daha yüksek olduğu söylenebilir.

Kişiler arası öz yeterlik alt boyut puanları ve kendine saygı puanlarının eğitim durumu değişkenine göre farklılaşmadığı görülmüştür. Buna göre yüksek lisans mezunu olmanın öğretmenlerin kişiler arası öz yeterlik inançlarını ve öğretmenlerin kendilerine saygı duymalarını etkilemediği söylenebilir. SYÖY alt boyutu puanlarının öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Buna göre;

1-Mesleki kıdemi 1-5 yıl arası olan öğretmenlerin mesleki kıdemi 6-10 arası olan öğretmenlere göre SYÖY' ün daha fazla olduğu söylenebilir.

2-Mesleki kıdemi 6-10 yıl arası olan öğretmenlerin mesleki kıdemi 11-15 arası olan öğretmenlere göre SYÖY' ün daha fazla olduğu söylenebilir.

3-Mesleki kıdemi 11-15 yıl arası olan öğretmenlerin mesleki kıdemi 26-20 arası olan öğretmenlere göre SYÖY' ün daha fazla olduğu söylenebilir. Elde edilen bu sonuçlar, Çapri ve Kan (2006) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin hizmet süreleri arttıkça kişilerarası öz yeterlik inançlarının da buna bağlı olarak arttığı görülmüştür sonucuyla çelişmektedir. Ayrıca Dembo ve Gibson (1985), Woolfolk ve Hoy' un (1990) bulgularıyla da farklılık arz etmektedir. Temel deneyimler öz yeterliğe en fazla etki eden kaynaktır. Deneyim artarsa öz yeterliğin de artması beklenir. Burada bulguların farklı olması başarılı deneyimlerin olmadığını göstermektedir. Öğretmenlerin yıllar geçtikçe statüsünün değişmemesi, ücretler arasında dikkate değer bir farklılığın olmaması, kıdemli öğretmenlerin yeni başlayan öğretmenlere göre sistem içerisine girdikten sonra heyecanlarının kaybolması, motive olmakta zorlanmaları sınıf yönetimini de etkilemektedir. Mesleğin ilk yıllarında öğrenci öğretmen arasındaki yaş farkının daha az olması, yeni başlayan öğretmenlerin tecrübeli öğretmenlere göre daha az yıpranmış olmaları da farklılığın sebeplerinden olabilir.

İDÖY ve MDÖY alt boyutları ve Kendine saygı puanlarının öğretmenlerin mesleki kıdem değişkenine göre gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Buna göre mesleki kıdem yani çalışma yılı fazla olan öğretmenler ile çalışma yılı daha az olan öğretmenlerin idareciler ve meslektaşlardan yardım alma konusunda aralarında bir farklılık olmadığı söylenebilir. Çelikkaleli ve İnandı (2011) tarafından yapılan adli çalışmada hizmet yıllarına göre ilköğretim öğretmenlerinin kişiler arası yetkinlik inançları farklılaşmamaktadır. Öğretmenlerin iş hayatında deneyimleri ve hizmet süresi arttıkça kişiler arası öz yeterliklerinin de artması beklenmektedir. Oysa bu çalışmada tam aksi bir sonuç elde edilmiştir. Bu durum öğretmenlere iş hayatında elde edilen deneyimlerin değil de daha önceki yaşantılarından elde edilen deneyimlerin yön verdiğini akla getirmektedir. Öğretmenlerin okul idarecilerinden elde edilen desteğe ilişkin algılanan öz yeterliklerinin de hizmet yılına göre değişmediği görülmektedir. Elde edilen bu sonuçta idarecilerin öğretmenlerin beklentilerine yeterince cevap vermediklerini akla getiriyor. Meslektaşlardan elde edilen desteğe ilişkin algılanan öz yeterliğin mesleğe yeni başlayan öğretmenler ile tecrübeli öğretmenler arasında farklılığın olmaması oldukça düşündürücüdür.

Öğretmenler arasındaki paylaşım ve işbirliğinin tecrübeli öğretmenler arasında daha yoğun yaşanıyor olması gerektiği söylenebilir.

Ayrıca öğretmenlerin yıllar geçtikçe kendilerine saygının değişmediği görülmektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin mesleki kıdem arttıkça kendine saygılarının değişmemesi üzerinde durulması gereken bir durumdur. Karacan (2013)' nın yapmış olduğu "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Problem Çözme Becerisi Ve Benlik Saygısının İncelenmesi" adlı çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin kıdem düzeyinin benlik saygısı üzerinde önemli bir fark oluşturmadığı görülmüştür.

Yıldırım ve diğerleri (2010) tarafından yapılan "Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Mesleki Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi" adlı çalışmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki hizmet süresi açısından mesleki benlik saygılarının değişmediği sonucunu görmekteyiz.

Öğretmenlerin yıllar geçtikçe statüsünde, kariyerinde bir değişimin olmaması ve ekonomik gücünün değişmemesi bu durumun sebeplerinden sayılabilir. Son yıllarda ortaya çıkan baş öğretmen, uzman öğretmen gibi kariyer basamakları çalışmaları olumlu gelişmeler olarak gösterilebilir.

Son olarak kendine Saygı ile kişiler arası öz yeterlik ve alt boyutları arasındaki ilişkiye bakılacak olursa;

Kendine Saygı arttıkça SYÖY, İDÖY ve MDÖY inancı artmaktadır. Buna göre Kendine Saygı arttıkça Kişiler Arası Öz Yeterlik İnancının da arttığı söylenebilir.

5.2 Öneriler

Resmi liselerde yapılan bu çalışma resmi ilköğretim ve özel ilköğretim okullarında veya özel liselerde yapılabilir.

Bu çalışma daha genel olarak fen bilimleri, sosyal bilimler, meslek lisesi dersleri öğretmenleri arasında yapılmıştır, daha özel olarak branş branş öğretmenler arasında yapılabilir.

Çalışma İstanbul İli / Maltepe İlçesinde yapılmıştır, daha genel bir alanda yapılabilir.

Literatür incelendiğinde öğretmenlerin kendilerine saygı düzeyleri konusunda yeterince çalışma yapılmadığı görülmektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin özellikle lise öğretmenlerinin kendilerine saygı düzeyleri üzerine çalışmalar yapılabilir.

Kişiler arası öz yeterlik ölçeğinin alt boyutlarından olan sınıf yönetiminde algılanan öz yeterlik üzerine çalışmalar yapılabilir.

Bu çalışma öğretmenlere yönelik olarak yapılmıştır. Aynı çalışma idareciler için de yapılabilir.

Öğretmenlerin meslektaşlarından elde edilen desteğe ilişkin algılanan öz yeterliklerinin cinsiyet değişkenine göre kadınlar lehine değiştiği görülmektedir. Kadınların erkeklere göre daha fazla meslektaş dayanışması yaptığı söylenebilir. Elde edilen bu sonucun sebepleri üzerine daha detaylı çalışma yapılabilir.

Bu çalışmada kişiler arası öz yeterlik ve kendine saygı düzeyleri bazı değişkenler açısından incelenmiştir. Yeni yapılacak çalışmalarda aynı konun eğitim ve psikoloji gibi farklı alanlar açısından incelenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Yapılan bu çalışmada öğretmenlerin kendilerine saygılarının cinsiyet değişkenine göre kadınlar lehine değiştiği görülmektedir. Kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre kendilerine saygılarının daha yüksek çıktığı söylenebilir. Elde edilen bu sonuç üzerine daha kapsamlı çalışmalar yapılabilir.

Öğretmenlerin çalıştığı kurum türüne göre kendilerine saygı düzeylerinin farklı olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonucun sebepleri üzerine çalışmalar yapılabilir.

Kişiler arası öz yeterlik alt boyutlarından sınıf yönetiminde algılanan öz yeterlik inançlarının mesleki kıdeme göre farklılaştığı sonucu üzerine daha ayrıntılı çalışmalar yapılabilir.

Öğretmenlerin kendine saygılarının mesleki kıdeme göre değişmediği sonucu elde edilmiştir. Bu konu üzerine daha kapsamlı çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- ADAMS, J.F.**(1995).*Ergenliği Anlamak*, (Editör: Bekir Onur), Ankara. İmge Kitabevi.
- AKBAŞ, A. ve ÇELİKKALELİ, Ö.**(2006). “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Fen Bilgisi Dersine Yönelik Tutumlarını Yordamada Fen Bilgisi Öğretimi Öz-yeterlik İnançları”, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:3,Sayı:1,Haziran.2007,21-34.
- AKIN, A.** (Editör).(2012). Psikoloji ve Eğitimde Kullanılan Güncel Ölçme Araçları. Nobel Yayın Dağıtım.
- ALLİNDER, R. M.** (1995). An examination of the relationship between teacher efficacy and curriculum- based measurement and student achievement. *Remedialand Special Education*,16.4:247-254.
- ANDRE ,C.ve LELORD, F.**(2006).*Kendine Saygı*. (Çev: Yerguz, İ) İstanbul: İletişim Yayınları.
- ARICAK, O.T.**(1999).Grupla Psikolojik Danışma Yoluyla Benlik Saygısının Geliştirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- ASHTON, P.T.**(1984).“Teacherefficacy: A motivational paradigm for effective teachereducation”, *Journal of Teacher Education*,35,38-32.
- AVŞAROĞLU, S. ve ÜRE, Ö.**(2007). Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Özsaygı, Karar verme ve Stresle Başa çıkma Stillerinin Benlik Saygısı ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, sayı:17,85-100.
- BALAT, G. U. ve AKMAN, B.**(2004). “Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Lise Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Elazığ.
- BANDURA, A.** Self-efficacy: Theexercise of control. New York: W.H.Freeman
- BANDURA, A.**(1982).Self-efficacymechanism in humanagency. *American Psychologist*,37(2),122-147.
- BANDURA, A.**(1995).Exercise of personel and human agency in changing societies. In A. Bandura (Ed.),Self-efficacy in changing societies. (pp.1-45).New York. Cambridge University Press.
- BANDURA, A.ve SCHUNK, D. H.**(1981). Cultivating competence, self efficacy and intrinsic interest through self-motivation *Journal of Personality and Social Psychology*,41,586-598.
- BAYDUR, F.**(1984).*Genel Psikoloji*, İstanbul: İnkılap kitabevi.
- BEDİR, D.** (2011).Matematik Öğretmenlerinin Alanlarına Yönelik Öz Yeterlik Algıları İle Sınıfsal Yönetsel Becerileri Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul

- BERKANT, H. G. ve EKİCİ, G.**(2007).Sınıf Öğretmeni Adaylarının Fen Öğretiminde Öğretmen Özyeterlik İnanç Düzeyleri ile Zeka Türleri Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi. *Ç.Ü.Sosyal Bilimler Dergisi* ,Cilt 16, Sayı 1,s.113-132
- BIKMAZ, F.H.**(2004). “Sınıf Öğretmenlerinin Fen Öğretiminde Öz yeterlilik İnancı” Ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Milli Eğitim Dergisi*, 161.
- BİRGİT, S.ve VON COLLANI, G.**(2002). A new occupational self-efficacy scale and its relation to personality constructs and organization alvariables’, *European Journal of Workand Organizational Psychology*,11(2),219-241.
- BRAUCHT, S.ve BARBARA, W.**(1992).The School Counselor as Consultant on Self-Esteem: An Example. Elementary School Guidance& Counseling. Vol.26,No:3,229-235.
- BROUWERS, A. ve TOMİC W.**The factorial validity of scores on the teache rinte personel self-efficacy scale. Educational and Psychological Measurement,61 (3), 433-445.
- BRUNO, F.J.**(1982).*Psikoloji Tarihine Giriş*, (Çev: Nesrin Hisli Şahin) Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayın No:10, İzmir: Ticaret Matbaacılık.
- BUDAK, S.**(2000).*Psikoloji Sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- COOPERSMITH, S.**(1967).*The antecedents of self-esteem*. San Francisco: WH freeman.
- ÇAKIR, Ö.,KAN, A. ve SÜN BÜL, Ö.**(2006). “Öğretmenlik Meslek Bilgisi ve Tezsiz Yüksek Lisans Programlarının Tutum ve Özyeterlik Açısından Değerlendirilmesi”, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* Cilt:2, Sayı:1, Haziran.
- ÇALIŞKAN, S. ,SELÇUK, G. S. ve ÖZCAN, Ö.**(2010).Fizik Öğretmen Adaylarının Öz-yeterlik İnançları : Cinsiyet, Sınıf Düzeyi ve Akademik Başarının Etkileri, Mayıs, Cilt 18 No:2 *Kastamonu Eğitim Dergisi* 449-466.
- ÇELİKKALELİ, Ö. ,İNANDI, Y.**(2012).İlköğretim Öğretmenlerinde Disiplin Anlayışı ve Kişiler arası İlişkiye Yönelik Yetkinlik İnancının İncelenmesi, *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 2.
- ÇETİN,C.N.**(2008).İlköğretim Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Empatik Beceri Düzeylerinin Anne Baba Tutumları ve Özsaygı ile ilişkisi Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- ÇİĞDEMOĞLU, S.**(2006). Lise I. Sınıf Öğrencilerinin Akran Baskısı Özsaygı Ve Dışadönüklük Kişilik Özelliklerinin Okul Türlerine Göre İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara
- ÇİMEN, S.**(2011). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin İngilizceye Yönelik Tutum, İngilizce Kaygısı ve Öz yeterlik Düzeylerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi.
- DEMİREL, M. AKKOYUNLU, B.**(2010).“Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Öz yeterlik İnançları ve Tutumları”. *Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu II, Bildiriler Kitabı* 16-18 Mayıs, Hacettepe Üniversitesi, Beytepe-ANKARA.

- DENİŞ, H.** (2010).Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öz yeterlik İnançları ve Çoklu Zeka Alanları, *e-journal of New World Sciences Academy*, Volume:5,Number:3, Article Number:1C0164.
- DOĞRU, N.**(2007).Öz saygı Geliştirme Programının Lise I.Sınıf Öğrencilerinin Öz Saygı Düzeylerine Etkisi. Deneysel Olarak Sınanmış Grupla Psikolojik ve Rehberlik Programları-III.cilt .Pegem A Yayıncılık.
- ER, K. O. ve GÜRGAN, U.**(2011).Öğretmen Adaylarının Öz-yeterlilik Algıları ve Kopya Çekmeye İlişkin Tutumları Arasındaki İlişki. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 14,Sayı 26 Aralık.
- ERDEN, M.** (2005). *Öğretmenlik mesleğine giriş*, İstanbul, Epsilon yayınları,
- FRIEDMAN, I. A.,KASS, E.** (2002), "Teacher self efficacy: a classroom organization conceptualization", *Teaching and Teacher Education*.18, 675-686).
- FRITZ ,J.J., MILLER-HEYL J., KREUTZER, J. C. ve MACPHEE, D.**(1995).Fostering personal teaching efficacy through staff development and classroomactivities. *TheJournal of Educational Research*, 88.4: 200-208.
- GANDER, M.J. ve GARDİNER, H.W. (2001).** Çocuk ve Ergen Gelişimi, (Edit: B. Onur) İmge Kitabevi, Ankara.
- GENCER, A.S. ve ÇAKIROĞLU, J.**(2001). "Preservice Biology Teachers 'Perceived Efficacy In Teaching Biology",*Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,21,105-112.
- GERÇEK, C., YILMAZ, M., KÖSEOĞLU, P. ve SORAN, H.**(2006). "Biyoloji Eğitimi Öğretmen Adaylarının Öğretiminde Öz-yeterlik İnançları", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt:39, Sayı:1,57-73.
- GIBSON, S., DEMBO, M. H.**(1984).Teache refficacy: A construct validation. *Journal of educational psychology*, 76, 569-582
- GÜRÜZ, D. ve EĞİNLİ, T. A.**(Editörler).(2005). *İletişime Yeni Yaklaşımlar* (1.Baskı).Ankara: Nobel Yayıncılık. Ve Benlik Saygısının İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, Ağustos, Cilt:2 Sayı.3 Makale No.09 ISSN:2146-9199
- KARACAN, H. N.** (2013).Okul Öncesi Öğretmenlerinin Problem Çözme Becerisi
- KALELİ, A.** (2013). Kendine Saygı ve Tolerans Düzeyi Arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi, Samsun
- KOÇAK, E.**(2008). Ergenlerde Yalnızlığın Yordayıcısı Olarak Benlik Saygısı ve Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzlarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Adana.
- KULAKSIZOĞLU, A.** (1995). "Öğretmenlik Mesleğinin Ahlak İlkeleri Konusunda Bir Deneme", *Marmara Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, sayı :7, 185-188.
- KUTLU, N.,SÖKMEN, Y. ve GÜLAÇTI, F.**(t.y). Öğretmen Adaylarının Öz yeterlik Öz Saygı ve İyi oluş Düzeyleri Arasındaki İlişki, Sempozyum :20.*Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*
- KUZGUN, Y.**(1997).*Rehberlik ve Psikolojik Danışma* Ankara: ÖSYM.(2000). Meslek Danışmanlığı. Nobel Yayın Dağıtım.
- KUZGUN, Y., BACANLI, F.,**(Editörler). (2005). *PDR 'de Kullanılan Ölçekler* .(2.Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.

- LONG, V.O.**(1991). Masculinity, femininity and women scientists' self-esteem and self-acceptance. *The Journal of psychology*, 125.3:263-270.
- ÖNER, N.**(1996). *Piers Harris'in Çocuklarda Öz Kavramı Ölçeği El Kitabı*, Türk Psikologlar Derneği, Ankara.
- ÖZDEMİR, A.**(2010). İlköğretim Okullarında Algılanan Örgütsel Desteğin Öğretmenlerin Kişiler Arası Öz Yeterlik İnançları İle İlişkisinin İncelenmesi. GÜ, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, cilt 30, Sayı 1, 127-146
- RIGGS, I. M. ve ENOCHS, L.G.**(1990). Toward the development of an elementary teacher's science teaching efficacy belief instrument. *Science Education*, 74, 625-638.
- RIMM-KAUFMANN, S.E. ve SAWYER, B.E.**(2004). Primary-grade teachers' self-efficacy beliefs, attitude toward teaching, and discipline and teaching practice priorities in relation to the "responsive classroom" approach. *The Elementary School Journal*, 321-341.
- ROSENBERG, M.**(1966). *Society and the Adolescent Self-Image*, Princeton University Press, New Jersey 1965; M.Rosenberg, "Review: Adolescence and Religion: The Jewish Teenager in American Society", *Social Forces*, 44(4), ss. 588-589.
- ROSS, J.A.**(1994). The impact of an inservice to promote cooperative learning on the stability of teacher efficacy, *Teaching and teacher education*, 10.4:381-394.
- RUTLEDGE, T.** (2000). *Önyargıdan Özsaygıya*. (Çev: Çakıroğlu, A) İstanbul: Kuraldışı Yayıncılık.
- SARIÇAM, H. Ve YILMAZ E. ve diğ.**(2013). İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinde Benlik Saygısı, Farklı Yetenek ve Atılganlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi.
- SCHUNK, D.H.**(1985). Self-efficacy and classroom learning. *Psychology in the School*, 22, 208-223.
- SENEMOĞLU, N.** (2005). (2005). *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim-Kuramdan Uygulamaya*. Gazi kitabevi, 12. Baskı, Ankara.
- SPARKS, G.M.**(1988). Teachers' attitude toward change and subseguents in classroom teaching. *Journal of Educational Psychology*, 80, 111-117.
- TSCHANNEN-MORAN, M., HOY, A.W., HOY, W. K.**(1998). Teacher efficacy: Its meaning and measure. *Review of Educational Research*, 68, 202-248.
- TUCKMAN, B.W. ve SEXTON, T. L.**(1990). The relationship between self-beliefs and self-regulated performance. *Journal of Social Behavior and Personality*, 5, 465-472.
- TUFAN, B.**(1989). "Yüksek Öğretim Yapan Bir Grup Öğrencinin Benlik Saygılarını Dört Yıl Ara İle İzleme Çalışması", *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Dergisi*, Cilt, 7. 28-37
- ULUSOY, A.** (Editör). (2007). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- USLUER, E.**(1986). Meslek İnceleme Yaşantısının Mesleki Olgunluğa Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- ÜRÜN, E.**(2010). Lise Öğrencilerinin Kendine Saygı Düzeyleri ile Mesleki Olgunlukları Arasındaki İlişki. Yüksek lisans tezi.

- ÜSTÜNER, M.,DEMİRTAŞ, H. CÖMERT, M. ve ÖZER, N.**(2009). “Ortaöğretim Öğretmenlerinin Öz-yeterlik Algıları”, *Mehmet Akif Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* ,Yıl 9, Sayı17,Haziran,1-16.
- WOOLFOLK, A. E., ROSOFF, B.,HOY, W.K.**(1990).Teachers’ sense of efficacy and their beliefs about managing students. *Teaching and teacher Education*, 6.2:137-148.
- WOOLFOLK, A.E. ve HOY, W.K.**(1990).Prospective teachers’ sense of efficacy and belief about control. *Journal of Educational Psychology*, 82(1),81-91.
- YEŞİLYAPRAK, B.**(2005).*Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*, Ankara, Pegem A Yayıncılık,9.Basım.
- YILDIRIM, Y.,KIRIMIOĞLU, H.,TEMİZ, A.** (2010).Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenlerinin Mesleki Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*,12(1),29-35.
- YILDIZ, M. ve ÇAPAR, B.**(2010). “Orta Öğretim Öğrencilerinde Benlik Saygısı ile Dindarlık Arasındaki ilişkinin İncelenmesi”, *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, cilt 10 sayı 1
- YILMAZ, M., GÜRÇAY,D.**(2011). “Biyoloji ve Fizik öğretmen adaylarının öğretmen adaylarının öğretmen Öz yeterliklerini yordayan değişkenlerin belirlenmesi”, *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,1(40),53-60
- YÖRÜKOĞLU, A.** (2007). *Gençlik Çağı*, İstanbul: Özgür Yayınları,13.Baskı.
- ACAR,T.**ÖzYeterlik,http://www.parantezanaliz.com/Bilgi_Bank/Oz_yeterlik_T.Acar.
- DEMİR, V., GÜRSOY F., ADA Ş.**(2008).Okulöncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Benlik Saygılarının İncelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* (<http://sbe.gantep.edu.tr>) 2011 ,10(1):597 - 614 ISSN: 1303-0094.
- GÜROL, A ., ALTUNBAŞ, S. ve KARAASLAN, N.**(2010). “Öğretmen Adaylarının Öz yeterlik İnançları ve Epistemolojik İnançları Üzerine bir Çalışma”, ISSN:1306-3111.*e-Journal of New World Sciences Academy*, Volume:5, Number:3 Article Number:1.C0209,(Erişim)http://www.newwsa.com/download/gecici_makale_dosyalari/NWSA-716-3-4.pdf.
- KILIÇOĞLU, G., KARAKUŞ, E.N. ve DEMİR, T.**(2011).Sosyal Alanlar Öğretmenlerinin Kişilerarası Öz-yeterlik İnançlarının Değerlendirilmesi (Ankara İli Örneği), *2nd International Conference on New Trends In Education and Their Implications* 27-29 April, Antalya-Turkey (Erişim) www.iconte.org.
- MADENOĞLU, C.**(2013).Eğitim Kurumu Yöneticilerinin Stresle Başa Çıkma Tarzlarının Benlik Saygısı Düzeyleriyle Olan İlişkisi. *Gümüşhane Üniv. İletişim Fakültesi Elektronik dergisi*, cilt:2,Sayı:1, Mart.

EKLER

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411/44/5286017
Konu: Araştırma (Fuzuli ÖZCAN)

13/11/2014

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
(Sosyal Bilimler Enstitüsüne)

İlgi: a) 03.10.2014 tarih ve 5013 sayılı yazımız.
b) Valilik Makamının 12.11.2014 tarih ve 5255923 sayılı oluru.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Fuzuli ÖZCAN'ın "*Öğretmenlerin Kişiler Arası Öz Yeterlilikleri ile Kendilerine Saygı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*" konulu tezine dair araştırma çalışması hakkındaki ilgi (a) yazımız ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılmasını, işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

Murat ADALI
Müdür a.
Şube Müdürü

EK:1- Valilik Onayı
2- Ölçekler
3- Okul Listesi

Elektronik İmza Aslı Sistemimizde Mevcut	
Adı Soyadı:	EBİ
Unvanı:	İstisna Şefi
Tarih:	13/11/2014
İmza:	[İmza]

İl Millî Eğitim Müdürlüğü D/Blok Bab-ı Ali Cad. No:13 Cağaloğlu
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden f9bf-8618-3b0b-8030-3b98 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411/20/5255923
Konu: Araştırma (Fuzuli ÖZCAN)

12/11/2014

VALİLİK MAKAMINA

İlgi:a) İst. Aydın Üniv. 03.10.2014 tarih ve 5013 sayılı yazısı.

- b) MEB. Yen. ve Eğt. Tek. Gn Md. 07.03.2012 tarih ve 316 sayılı 2012/13 nolu genelgesi.
c) Milli Eğitim Araştırma ve Anket Komisyonunun 10.11.2014 tarihli tutanağı.

İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Fuzuli ÖZCAN'ın "*Öğretmenlerin Kişiler Arası Öz Yeterlilikleri ile Kendilerine Saygı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*" konulu tezine dair araştırma çalışması kapsamında ekli listedeki okullarda anket uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüze incelenmiştir.

Araştırmacının; söz konusu talebi, bilimsel amaç dışında kullanılmaması, veri toplama araçlarının eğitim -öğretimi aksatmayacak şekilde katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüze uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Dr.Muammer YILDIZ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
12/11/2014

Yusuf Ziya KARACAEV
Vali a.
Vali Yardımcısı

İl Millî Eğitim Müdürlüğü D/Blok Bab-1 Ali Cad.No:13 Cağaloğlu
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden c9be-6848-3aa3-95ba-4fe6 kodu ile teyit edilebilir.

TEZ KONUSU: ÖĞRETMENLERİN KİŞİLER ARASI ÖZ -YETERLİKLERİ İLE KENDİLERİNE SAYGI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

EVREN VE ÖRNEKLEM: Araştırma evrenini İstanbul ili Maltepe ilçesindeki liselerde çalışan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini oluşturan liseler rastlantısal olarak seçilerek aşağıda belirtilmiştir.

- 1-ORHANGAZİ ANADOLU İMAM-HATİP LİSESİ
- 2-MALTEPE ANADOLU İMAM-HATİP LİSESİ
- 3-MEHMET SALİH BAL TİCARET LİSESİ
- 4-MALTEPE ANADOLU LİSESİ
- 5-ATİLLA URAS ANADOLU LİSESİ
- 6-KADİR HAS ANADOLU LİSESİ
- 7-HALİT ARMAY SAĞLIK MESLEK LİSESİ
- 8-HAYRETTİN YELKİKANAT ANADOLU MESLEK LİSESİ
- 9-MEDİHA ENGİZER KIZ MESLEK LİSESİ
- 10-MALTEPE TİCARET MESLEK LİSESİ
- 11-KÜÇÜKYALI ENDÜSTRİ MESLEK LİSESİ
- 12-E. C.A ELGİNKAN ANADOLU LİSESİ
- 13-ORHANGAZİ ÇOK PROGRAMLI LİSESİ

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI: Browsers ve Tomic(2002) tarafından geliştirilen ve Türkçe'ye Çapri ve Kan(2006) tarafından uyarlanan "Kişiler-arası öz yeterlik ölçeği"(KÖYÖ) ile Bogenç'in (1994) geliştirdiği "Kendine Saygı Ölçeği"(KSÖ) kullanılmıştır.

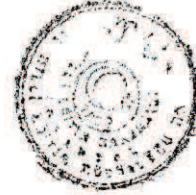
Fuzuli ÖZCAN

Maltepe Anadolu İmam-Hatip Lisesi Matematik öğretmeni

İstanbul Aydın Üniversitesi yüksek Lisans öğrencisi

Tel: 0554 945 34 79

e-mail:fuzuliozcan@gmail.com

**ÖZ-YETERLİ ÖĞRETMENLERİN KİŞİLER ARASI ÖZ-YETERLİKLERİ İLE KENDİLERİNE
SAYGI ARASINDAKİ İLİŞKİ ANKETİ**

Öz-yeterli öğretmenler (Bunlar çalışma M.E.B'na bağlı resmi okullarda görev yapan öğretmenlerin kişiler arası öz-yeterlilikleri ile kendilerine saygı arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla hazırlanmıştır.)
Bu anketi cevaplandırırken lütfen samimi olacağınıza inanıyorum, zaman ayırdığınız için teşekkür ediyorum.

Fuzuli ÖZCAN

Fuzuli ÖZCAN

KİŞİSEL BİLGİLER

KİŞİSEL BİLGİLER

1-CİNSİYET:

KADIN( ) ERKEK( )

2-BRANŞ:

3-MESLEKİ KIDEM:

1-5 YIL ( ) 6-10 YIL ( ) 11-15 YIL ( ) 16-20 YIL ( ) 21-25 YIL ( )

4-ÇALIŞTIĞI KURUM TÜRÜ:

ANADOLULİSESİ( ) SAĞLIK MESLEK LİSESİ( ) MESLEK LİSESİ( )
ÇOK PROGRAMLI LİSE( ) İMAM HATİP LİSESİ( )

5-MEZUN OLDUĞU FAKÜLTE:

EĞİTİM FAKÜLTESİ( ) DİĞER( )

6-EĞİTİM DURUMU:

LİSANS( ) LİSANS ÜSTÜ( ) DİĞER( )

ÖZ-YETERLİK ÖLÇEĞİ

KİŞİLER ARASI ÖZ-YETERLİK ÖLÇEĞİ

	Katkı Dereceniz	AÇIKLAMA:	Katılma Dereceniz						
			Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum		
1	1	Her zaman her yargınızı için yandaki "Tamamen Katılıyorum", "Katılıyorum", "Kararsızım", "Katılmıyorum", "Kesinlikle Katılmıyorum" seçeneklerimin altındaki kutucuklardan birine (X) işareti koyunuz.							
2	2	Problemlerim ya da uyumsuz öğrencilerin derse katılımını sağlayabilirim							
3	3	Gerektiğinde problemleri okul idaresine iletebilirim							
4	4	Problemlerim ya da uyumsuz öğrencilere yeterince hitap edebilirim							
5	5	Meslektaşlarımla işyerindeki problemler hakkında rahatlıkla konuşabilirim							
6	6	Sınıfı çok iyi yönetebilirim							
7	7	Başta çıkamayacağım az sayıda öğrencim vardır							
8	8	Gerektiğinde meslektaşlarımdan herhangi bir konuda yardım isteyebilirim							
9	9	Gerektiğinde okul idaresinin tavsiye ya da önerisine başvurma konusunda kendimi rahat hissederim.							
10	10	Her zaman işyerindeki problemleri konuşabileceğim bir meslektaşımı bulabilirim							
11	11	Problemlerim öğrencilerin tüm sınıfı rahatsız etmelerini önleyebilirim							
12	12	Gerektiğinde okul yöneticisinin bana destek olmasını sağlayabilirim							
13	13	Meslektaşlarımdan yardım edebileceği bir problemle karşılaştığımda onlardan yardım isteyebilirim.							
14	14	İşyerindeki problemler hakkında okul yöneticisiyle rahatlıkla konuşabilirim							
15	15	Öğrenciler dersten uzaklaştığında onları tekrar motive edebilirim							
16	16	Gerektiğinde meslektaşlarımdan tavsiyelerine başvurma konusunda çekinmem							
17	17	Bir öğrenci dersin işleyişini bozuyorsa onu yeniden derse yönlendirebilirim							
18	18	Gerektiğinde okul yöneticisinin bana yardım etmesini sağlama konusunda kendimi rahat hissederim							
19	19	En problemlerim öğrencilere bile ulaşabilirim							

NO	AÇIKLAMA	Katılma Dereceniz					
		Hiç bir zaman	Nadiren	Ara sıra	Sık sık	Her zaman	
1	Kisilik özelliklerinizden hoşnut musunuz?						
2	Bir işi yaparken son kararı kendiniz mi verirsiniz?						
3	Bir başarısızlığa uğradığınızda kendinizi her yönden değersiz bulur musunuz?						
4	İşe yaramaz ve acınacak biri olduğunuzu düşünüyor musunuz?						
5	Geçmişte yaptığınız işleri düşünürken rahatsız eder mi?						
6	Olduğunuz gibi görünmek sizi rahatsız eder mi?						
7	Başkalarına göre daha yetersiz olduğunuzu düşünür müsünüz?						
8	Başkaları size önem veriyor mu?						
9	Çevrenizde aranan bir insan mısınız?						
10	Ulaştığınız başarılar kendi yetenek ve çabalarınızın sonucu mudur?						
11	Kendinizden hoşnut musunuz?						
12	Bir konuda eleştiri aldığınızda kendinizi değersiz biri olarak görüyor musunuz?						
13	İlgi ve ihtiyaçlarınızın neler olduğunu bilip, bunları karşılayacak biçimde davranır mısınız?						
14	Bazı konularda başarısız olsanız da kendinizi değerli bulur musunuz?						
15	Üzerinize aldığınız işi başarı ile bitirebilir misiniz?						
16	Haksızlığa uğradığınızda mücadele eder misiniz?						
17	Toplantılarda söz alarak kendi görüşlerinizi ifade eder misiniz?						
18	Bir ortamda karar verilirken sizin önerilerinizin de dikkate alınmasına önem verir misiniz?						
19	Yeteneklerinize güvenir misiniz?						
20	Başkaları sizinle olmaktan zevk alır mı?						

 Fuzuli özcan <fuzuliozcan@gmail.com> 5 02 2014
Alıcı: burhancapri

Merhaba Hocam,
Ben yüksek lisansımı yapmakta olan bir öğretmenim,Derslerim bitti ve tez aşamasına girdim.
Yapmakta olduğum yüksek lisans tezimde müsaadenizle " öğretmen kişilerarası öz -yeterlik ölçeği" ni kullanmak istiyorum. Ölçeğinizi gönderirseniz çok teşekkür ederim.

Ayrıca Marmara Üniversitesi'nde Doç.Dr.Ahmet Şirin bey ile çalışıyorum.

Teşekkür ederim ...İyi çalışmalar..

 Fuzuli özcan <fuzuliozcan@gmail.com> 5 02 2014
Alıcı: burhancapri

Merhaba Hocam,

Ben yüksek lisansımı yapmakta olan bir öğretmenim,Derslerim bitti ve tez aşamasına girdim.
Yapmakta olduğum yüksek lisans tezimde müsaadenizle " öğretmen kişilerarası öz -yeterlik ölçeği" ni kullanmak istiyorum. Ölçeğinizi gönderirseniz çok teşekkür ederim.

Ayrıca Marmara Üniversitesi'nde Doç.Dr.Ahmet Şirin bey ile çalışıyorum.

Teşekkür ederim ...İyi çalışmalar..

MATEMATİK ÖĞRETMENİ

Fuzuli ÖZCAN

 burhan Çapri <burhancapri@gmail.com> 6 02 2014
Alıcı: bana

Değerli Arkadaşım,
İstediğin ölçme aracı ektedir. Çalışmada başarılar dilerim.
Ahmet Hoca'ya da saygı ve selamlarımı iletirsen memnun olurum...

5 Şubat 2014 13:39 tarihinde Fuzuli özcan <fuzuliozcan@gmail.com> yazdı:

 Fuzuli özcan <fuzuliozcan@gmail.com> 7 02 2014
Alıcı: burhan

Hocam ,göndermiş olduğunuz ölçek için çok teşekkür ederim.
Selamınızı Ahmet Bey'e ilettim,
Çok memnun oldu ve teşekkürlerini ifade etti.

Çok teşekkürler, iyi çalışmalar Hocam.

6 Şubat 2014 17:00 tarihinde burhan Çapri <burhancapri@gmail.com> yazdı:

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad : Fuzuli ÖZCAN

Doğum Tarihi ve Yeri : Kayseri ,1978

E-posta : fuzuliozcan@gmail.com

ÖĞRENİM DURUMU: 1999, Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Matematik öğretmenliği

MESLEKİ DENEYİM : 1999 yılında İstanbul 'da Milli Eğitim Bakanlığında matematik öğretmeni olarak göreve başladı. Halen İstanbul' da görev yapmaktadır.